

Johanna Närvi & Johanna Lammi-Taskula

LAPSIPERHEIDEN HYVINVOINTI KORONAPANDEMIAN AIKANA

Osaraportti 3: Vanhempien kokemukset työn
ja perheen yhteensovittamisesta ja hoivan jakamisesta

JYU REPORTS 11

Johanna Närvi & Johanna Lammi-Taskula

LAPSIPERHEIDEN HYVINVOINTI KORONAPANDEMIAN AIKANA

Osaraportti 3: Vanhempien kokemukset työn
ja perheen yhteensovittamisesta ja hoivan jakamisesta

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

JYVÄSKYLÄ 2021

OPETUS- JA
KULTTUURIMINISTERIÖ

Copyright © 2021, Authors and University of Jyväskylä

Permanent link to this publication: [http://urn.fi/URN:ISBN: 978-951-39-8938-5](http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-8938-5)

ISBN 978-951-39-8938-5 (PDF)

URN:ISBN: 978-951-39-8938-5

ISSN 2737-0046

DOI: 10.17011/jyureports/2021/11

This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International license (CC BY 4.0).

Sisälllys

Tiivistelmä	4
Abstract	6
Kiitokset.....	9
1 Johdanto: koronapandemia lapsiperheiden arjessa	10
2 Tutkimuksen toteutus	13
3 Muutokset vanhempien toiminnassa.....	16
4 Työssäkäyvien työn muutokset	20
Etätyö ja 'läsnätyö'	20
Työn määrän muutos.....	24
5 Työn ja perheen yhteensovittaminen.....	26
Kokemukset ansiotyön ja lastenhoidon yhteensovittamisen hankaluudesta	26
Työskentely poikkeaviin aikoihin.....	30
6 Vanhempien työnjako kahden vanhemman perheissä	33
Kotitöiden, lastenhoidon ja lapsen kanssa leikkimisen jakaminen.....	33
Vanhempien työtilanteiden yhteys työnjakoon	36
7 Koronaepidemian vaikutukset vanhemmuuteen	39
8 Yhteenveto	42
Lähteet	45
Liitetaulukot.....	49
Kirjoittajat.....	54

TIIVISTELMÄ

Johanna Närvi & Johanna Lammi-Taskula. Lapsiperheiden hyvinvointi koronapandemian aikana. Osaraportti 3: Vanhempien kokemukset työn ja perheen yhteensovittamisesta ja hoivan jakamisesta.

Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 2021, 54 s.

JYU Reports, ISSN 2737-0046

ISBN 978-951-39-8938-5 (PDF)

Raportissa kuvataan Covid-19-pandemian seurauksia alle kouluikäisten lasten vanhempien arjessa: työssäkäynnissä, ansiotyön ja lastenhoidon yhteensovittamisessa sekä kotitöiden ja lastenhoidon jakamisessa vanhempien kesken ensimmäisen koronavuoden 2020 aikana. Tutkimus on osa Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) Koronaepidemian vaikutukset lapsiperheiden hyvinvointiin -tutkimushanketta sekä Jyväskylän yliopiston Varhaiskasvatus ja koronapandemia -tutkimushanketta ja siinä julkaistavaa, tutkimuksen tuloksia esittelevää osaraporttien sarjaa. Jyväskylän yliopiston tutkimusta rahoittaa Opetus- ja kulttuuriministeriö ja THL:n rahoitus tulee valtion lisätalousarviossa Covid 19 -tutkimukseen osoitetusta määrärahasta.

Raportissa esitetyt tulokset perustuvat vuodenvaihteessa 2020–2021 kerättyyn kyselyyn, johon vastasi noin viisivuotiaan lapsen vanhempia (1315 äitiä ja 528 isää) eri puolilta Suomea. Otoksen poimintaan ja vastaajakatoon liittyvistä syistä aineisto ei ole kansallisesti edustava: vastaajat ovat keskimääräistä selvästi korkeammin koulutettuja. Näin ollen aineiston avulla saadaan tietoa etenkin vanhempien tilanteissa ja kokemuksissa koronapandemian aikana tapahtuneista muutoksista ja eri ryhmien välisistä eroista, mutta vain suuntaa antavasti näiden tilanteiden ja kokemusten yleisyydestä.

Kyselyyn vastanneiden äitien ja isien joukossa ansiotyössä käyvien osuus laski koronapandemian alettua keväällä 2020 vähän. Tammikuussa 2020 kokopäivätyössä olleista äideistä vain hieman harvempi kuin isistä oli keväällä 2020 kokopäivätyössä; useimmin vanhemmat siirtyivät lomautetuiksi, osa-aikatyöhön tai hoitamaan lapsia kotona. Työssäkäyvistä vanhemmista suuri osa siirtyi koronapandemian myötä etätyöhön, mutta samalla merkittävä osa jatkoi työskentelyä ainoastaan työpaikalla, etenkin äidit. Kyselyyn vastanneet etätyössä olleet äidit myös palasivat isiä nopeammin työskentelemään työpaikoille kevään 2020 poikkeusolojen jälkeen. Etätyö oli yleisempää

korkeasti koulutettujen ja ylempien toimihenkilöiden, niin äitien kuin isien, joukossa kun taas matalammin koulutetut ja työtekijäasemassa olevat työskentelivät useammin työpaikalla. Vanhemmat, etenkin äidit, kertoivat myös ansiotyön määrän muutoksista keväällä 2020: suuremmalla osalla työmäärä kasvoi, mutta joillakin myös pieneni.

Sekä äidit että isät – mutta etenkin äidit – kokivat ansiotyön ja lastenhoidon yhteensovittamisen selvästi hankalammaksi kevään 2020 poikkeusajankana kuin ennen koronapandemiaa tai vuodenvaihteessa 2020–2021. Yhteensovittaminen oli kevään 2020 poikkeusolojen aikaan hankalampaa etätöitä tehneille sekä niille, joiden viisivuotias oli poissa varhaiskasvatuksesta, ja he myös kertoivat työskennelleensä tuolloin useammin tavanomaisesta poikkeavina aikoina kuten iltaisin tai viikonloppuisin. Silti vanhemmat arvioivat kevään 2020 koronapoikkeusajalla olleen selvästi useammin myönteisiä kuin kielteisiä seurauksia vanhemmuudelle ja perhe-elämälle.

Muutokset lastenhoidon ja kotitöiden jakamisessa kahden vanhemman perheissä kevään 2020 poikkeusolojen aikana olivat pieniä ja erisuuntaisia. Joissakin perheissä yleistyi äidin päävastuu lastenhoidosta, toisissa perheissä isän. Kotitöiden jakamisessa muutokset olivat vielä vähäisempiä tai lähes olemattomia. Isän etätöskentely tai -opiskelu oli yhteydessä tasaisempaan tai jopa isälle painottuvaan kotityö- ja lastenhoitovastuuseen, vaikka selvimmin vastuu painottuikin sille vanhemmalle, joka ei ollut ansiotyössä tai opiskelija lainkaan. Loppuvuodesta 2020 työnjako oli vanhempien vastausten perusteella jälleen entisen kaltainen: kotitöitä ja lastenhoitoa joko jaettiin melko tasaisesti vanhempien kesken tai äiti teki enemmän kuin isä.

Ensimmäinen koronakevät 2020 poikkeusoloineen näyttää olleen monille alle kouluikäisten lasten vanhemmille ansiotyön ja perheen yhteensovittamisen kannalta erityisen hankalaa aikaa, johon vanhemmat sopeutuivat muun muassa työnteen ajoista joustamalla tai vanhempien lastenhoitovastuita muokkaamalla. Muutokset vanhempien keskinäisessä työnjaossa tai ansiotyön ja lastenhoidon yhteensovittamisen poikkeukselliset haasteet jäivät kuitenkin laajamittaisen etätöiden jatkumisesta huolimatta väliaikaisiksi, kun kotiin jääneet lapset pääsivät palaamaan päiväkotiin. Varhaiskasvatuksella onkin lapsen koulutuspolun alkuun liittyvän pedagogisen merkityksen ohella tärkeä rooli myös vanhempien ansiotyön ja lastenhoidon yhteensovittamisen mahdollistajana.

ABSTRACT

Johanna Närvi & Johanna Lammi-Taskula. The wellbeing of families during the COVID-19 pandemic. Sub-report 3: Parents' experiences of reconciling work and family life and sharing childcare responsibilities.

Jyväskylä: University of Jyväskylä, 2021, 54 p.

JYU Reports, ISSN 2737-0046

ISBN 978-951-39-8938-5 (PDF)

This report describes the consequences of the COVID-19 pandemic in 2020, the first year of the pandemic, on the daily life of parents with children under school age: It covers areas of daily life such as paid employment, reconciling paid work and childcare, and the sharing of household work and childcare between the parents. The study is part of both the Finnish Institute for Health and Welfare's (THL) research project on the impacts of the COVID-19 pandemic on the wellbeing of families with children and the University of Jyväskylä's research project on early childhood education and care and the coronavirus pandemic, and it is also part of the series of sub-reports that present the research results of the latter project. The project of the University of Jyväskylä is funded by the Ministry of Education and Culture and the THL project receives its funding from the budget allocated for COVID-19 research in the state's supplementary budget.

The results presented in the report are based on a survey which was carried out at the turn of the year 2020–2021 among parents in different parts of Finland who have a child aged around five (1315 mothers and 528 fathers). Due to reasons relating to sampling and respondent loss, the data is not nationally representative: the respondents are considerably more highly educated than average. This being the case, the data can provide information particularly on changes to the parents' situations and experiences during the coronavirus pandemic and differences between different groups, but it can only give a general indication of the generalisability of these situations and experiences.

Among the mothers and fathers who responded to the survey, the proportion in paid employment fell slightly in 2020 after the onset of the coronavirus pandemic. With regards to those who were in full-time work in January 2020, just slightly more of the mothers than fathers were no longer in full-

time work in spring 2020; most commonly these parents were either laid off or shifted to part-time work or caring for children at home. A large share of working parents switched to remote work during the coronavirus pandemic, but a significant proportion, and particularly mothers, continued working only at their workplace. Among the survey respondents, it can also be seen that the mothers who were working remotely returned to the workplace more quickly than the fathers once the emergency conditions of spring 2020 were over. For both fathers and mothers, remote work was more common among highly educated and senior white-collar workers, while lower-skilled workers and those with employee status more often remained in the workplace. Parents, and mothers in particular, also reported changes in the amount of paid work during spring 2020: the majority saw an increase, though some saw a decrease.

Both mothers and fathers, but particularly mothers, found reconciling work and childcare significantly more difficult during the emergency conditions of spring 2020 than before the coronavirus pandemic or at the turn of the year 2020-2021. Reconciling the two during the emergency conditions of spring 2020 was more difficult for those doing remote work as well as for those whose five-year-old was out of early childhood education and care, and these groups also reported that they more often worked at unusual times such as evenings or weekends. Nevertheless, parents assessed overall that the emergency conditions of spring 2020 had considerably more positive than negative consequences for their family life and for themselves as parents.

Changes in the distribution of childcare and household work in two-parent families during the spring 2020 emergency conditions were small and varied in nature. In some families the mother more clearly assumed the primary responsibility for childcare, while in others the father did. In terms of household work responsibilities, the changes were even smaller or almost non-existent. Remote work or studies for the father correlated with a more evenly shared or even a larger share of household work and childcare responsibilities for the father, although such responsibilities were most clearly taken on by a parent who was not engaged at all in studies or paid work. By the end of 2020, the division of labour was once again similar to how it had been prior to the onset of the pandemic: childcare and household work were either distributed fairly evenly between the parents or the mother did more than the father.

For many parents of children under school age, it would seem that the first corona pandemic spring 2020 presented severe difficulties in reconciling work and family life, and many parents sought to deal with these difficulties using more flexible working hours, adjusted parental childcare responsibilities and other such means. Nevertheless, the changes in the division of labour between parents and the exceptional challenges of reconciling paid work and childcare turned out to be temporary, despite the broad-scale continuation of remote work, with the prior conditions being mostly restored once the children returned to day-care. It appears, therefore, that early childhood education and care, in addition to its significance in the first stages of a child's educational path, does indeed also have an important role in enabling parents to reconcile paid work and childcare.

KIITOKSET

Tässä osaraportissa esitettävät tulokset perustuvat Jyväskylän yliopiston ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen yhdessä toteuttamaan kyselyyn. Kiitämme molempia organisaatioita tutkimuksen mahdollistamisesta sekä Opetus- ja kulttuuriministeriötä ja eduskuntaa rahoituksesta.

Tutkimusryhmässä ja kyselyn toteutuksessa ovat olleet osaraportin kirjoittajien lisäksi mukana Jyväskylän yliopistosta professori Maarit Alasuutari sekä projektitutkijat Mimmu Sulkanen ja Lotta Saranko. Kiitämme hyvästä yhteistyöstä!

Lämmin kiitos myös kaikille kyselyyn vastanneille vanhemmille, jotka antoivat aikaansa ja auttoivat kerryttämään tietoa lapsiperheiden arjesta ja hyvinvoinnista poikkeuksellisena aikana.

1 JOHDANTO: KORONAPANDEMIA LAPSIPERHEIDEN ARJESSA

Tässä raportissa kuvataan koronapandemian seurauksia lapsiperheiden vanhempien arjessa: työssäkäynnissä, ansiotyön ja lastenhoidon yhteensovittamisessa sekä kotitöiden ja lastenhoidon jakamisessa vanhempien kesken. Raportin tulokset perustuvat vuodenvaihteessa 2020–2021 kerättyyn kyselyyn, johon vastasi noin viisivuotiaan lapsen vanhempia eri puolilta Suomea. Tutkimus on osa Jyväskylän yliopiston Varhaiskasvatus ja koronapandemia -tutkimushanketta ja siinä julkaistavaa, tutkimuksen tuloksia esittelevää osaraporttien sarjaa. Vanhemmille suunnattu kysely toteutettiin Jyväskylän yliopiston ja Terveystieteiden tutkimuskeskuksen (THL) yhteistyönä. THL:n osalta kysely ja raportointi on toteutettu valtion lisätalousarviossa Covid 19 -tutkimukseen osoitetun, THL:n koordinoiman rahoituksen turvin. Jyväskylän yliopiston tutkimusta rahoittaa Opetus- ja kulttuuriministeriö.

Vuoden 2020 alkupuolella koronapandemia ja sitä seuranneet poikkeusolot mullistivat eri tavoin ihmisten arjen iästä ja elämänvaiheesta riippumatta. Pienten lasten vanhempien arjessa yksi suurimmista muutoksista oli poikkeusolojen aikana 16.3.–14.5.2020 hallituksen suositus varhaiskasvatuksessa olevien lasten jäämisestä kotiin (Valtioneuvoston asetus 191/2020). Vaikka päiväkodit pysyivät auki vanhempien työssäkäynnin mahdollistamiseksi etenkin yhteiskunnan toiminnan kannalta tärkeillä aloilla, suositusta noudatettiin laajasti, ja suuri osa varhaiskasvatuksessa olleista lapsista jäi kevään ajaksi väliaikaisesti pois varhaiskasvatuksesta (Saranko, Alasuutari & Sulkanen 2021; Sulkanen, Alasuutari & Saranko 2021). Kouluikäisten lasten vanhemmat huolehtivat lisäksi etäkoululaisten koulutyön ja päivärytmin sujumisesta, kun

peruskoululaiset neljännessä vuosiluokasta ylöspäin siirtyivät poikkeusolojen ajaksi etäopetukseen (Valtioneuvoston asetus OKM/2020/16).

Samaan aikaan monet muut poikkeusolojen aikaiset ja myös niiden jälkeen jatkuneet kokoontumista ja etäisyyden pitämistä koskevat suositukset ja rajoitukset mullistivat työelämää ja ansiotyössä käyvien arkea. Erityisesti naisvaltaisessa palvelu- ja myyntityössä kuten majoitus- ja ravitsemustoiminnassa ja kaupan alalla, jouduttiin turvautumaan lomautuksiin ja irtisanomisiin. Koronavuoden 2020 aikana työllisyys laski, naisilla miehiä enemmän, ja lomautettujen määrä oli korkea. (SVT 2020; Sutela 2021.) Pandemian alettua huhtikuussa 2020 työttömien työnhakijoiden määrä oli lähes kaksinkertainen ja kokoaikaisesti lomautettujen määrä yli kymmenkertainen kuin vuotta aiemmin (TEM 2020). Toisaalta toisilla aloilla, kuten naisenemmistöisissä terveys- ja sosiaalipalveluissa ja koulutuksessa, työskennelleiden työmäärä ja työaika kasvoivat (Keyriläinen 2021; Taskinen 2021).

Lisäksi työssä olevat siirtyivät suositusten mukaisesti etätöihin ennen näkemättömässä mittakaavassa. Säännöllisesti kotona työskennelleiden osuus kaksinkertaistui vuoden 2020 aikana: työvoimatutkimuksen mukaan tammikuussa ennen pandemian alkua työllisistä 15 prosenttia mutta loppuvuonna marraskuussa jo 31 prosenttia työskenteli säännöllisesti kotona (Leskinen 2020). Työolobarometrin mukaan noin puolet palkansaajista oli tehnyt etätöitä vuonna 2020 (Keyriläinen 2021). Etätyöskentelyssä ei ollut juuri eroa naisten ja miesten välillä (Leskinen 2020; Keyriläinen 2021). Kuitenkin suuri osa työllisistä ei tehnyt etätöitä edes koronavuonna 2020. Myös työssäkäyvät vanhemmat olivat siten hyvin erilaisissa tilanteissa lastenhoidon ratkaisujen ja ansiotyön yhteensovittamisen suhteen.

Pienten lasten vanhemmille eri suuntaiset muutokset työssä saattoivat aiheuttaa erilaisia hankaluuksia: huolta toimeentulosta lomautusten tai työttömyyden seurauksena, huolta koronatartunnan saamisesta lähityössä tai päiväkodissa, tai varhaiskasvatus- ja/tai kouluikäisistä lapsista huolehtimista oman etäansiotyön ohessa. Varhaiskasvatus ja koronapandemia -hankkeen kyselyyn vastanneista vanhemmista viidennes kertoi perheen tulojen laske-
neen jonkin verran tai huomattavasti koronapandemian seurauksena (Sulka-
nen ym. 2021). Lapsiperheiden palkkatulot eivät pandemian aikana laskeneet
enempää kuin muissa väestöryhmissä, mutta lapsiperheiden joukossa tulot
laskivat eniten ulkomaalaistaustaisten, toisen asteen tutkinnon suorittaneiden
ja alle 30-vuotiaiden vanhempien perheissä (Sirniö ym. 2021).

Perheellisistä etätyöntekijöistä moni koki perhe-elämän häirinneen tois-
tuvasti työntekoa (Työterveyslaitos 2020). Lasten jääminen kotiin koulusta ja
varhaiskasvatuksesta toi perheisiin aiempaa enemmän lastenhoitoa ja koti-
työtä, mikä etätyöhön siirtyneiden vanhempien joukossa näkyi työn ja lasten-
hoidon yhteensovittamisen hankaluuksina, esimerkiksi työn keskeytymi-
senä etätyöpäivän aikana sekä työpäivien sirpaloitumisena ja venymisenä (Sa-
lin ym. 2020; Yerkes ym. 2020; Paju 2020). Toisaalta osassa lapsiperheistä
koronapoikkeuskevään koettiin myös vähentäneen kiirettä, rauhoittaneen ar-
kea ja tuoneen lisää perheen yhteistä aikaa (Paju 2020, 2021; Klemetti ym.
2021).

Tutkimukset eri maista osoittavat, että koronapandemialla on ollut eri
suuntaisia vaikutuksia myös vanhempien työnjakoon; yhtäältä kotityöt ja las-
tenhoito näyttivät kasaantuvan vielä aiempaa enemmän naisille, toisaalta isien
lastensa kanssa viettämä aika lisääntyi ja erot sukupuolten välisessä työnja-
ossa kaventuivat ainakin hetkellisesti (ks. esim. Power 2020; Hipp & Bünning
2021; Craig & Churchill 2020; Seiz 2020; Hjálmsdóttir & Bjarnadóttir 2020;
Kreyenfeld & Zinn 2021). Suomesta ei tätä kirjoittaessa vielä ole tiedossa tut-
kimusta, joka kertoisi sukupuolten välisen työnjaon muutoksista pandemian
aikana.

2 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Raportin tulokset perustuvat noin viisivuotiaiden lasten vanhemmille vuodenvaihteessa 2020–2021 (marras–tammikuu) tehtyyn kyselyyn, jossa selvitettiin vanhempien varhaiskasvatus- ja lastenhoitoratkaisuja ja kokemuksia ensimmäisen koronavuoden 2020 ajalta. Kyselyssä kysyttiin vanhempien ja lapsen tilanteista paitsi vastaushetkeltä, myös takautuvasti kevään 2020 koronapoikkeusajalta sekä pandemiaa edeltäneeltä tammikuulta 2020. Tutkimuksen otos, toteutus ja vastaajien perustiedot on esitetty yksityiskohtaisesti Varhaiskasvatus ja koronapandemia -hankkeen osaraportissa 1 (Sulkanen ym. 2021), josta alla esitetään tiiviisti tämän osaraportin kannalta keskeisiä tietoja.

Kysely toteutettiin sekä verkko- että paperikyselynä, ja siihen kutsuttiin vastaamaan kaikkiaan 8836 vanhempaa valituissa kunnissa eri puolilla Suomea. Kutsu lähetettiin aikavälillä 1.10.2014–30.9.2015 syntyneiden lasten (pääosin molemmille) vanhemmille.¹ Kohderyhmän lapset olivat vastaushetkellä 5–6-vuotiaita ja alkuvuodesta 2020 4–5-vuotiaita; tässä raportissa heihin viitataan viisivuotiaina.

Kyselyyn vastasi 1850 vanhempaa 1603 lapsen osalta. Kyselyyn vastasi siis osassa perheistä saman lapsen kaksi vanhempaa, osassa yksi vanhempi. Vanhempikohtainen vastausosuus oli 21 prosenttia. Äidit (n = 1315, vastausosuus 26 %) vastasivat kyselyyn isiä (n = 528, 14 %) aktiivisemmin, joten valtaosa (71 %) vastaajista on äitejä.

¹ Lähtökohtana oli lähettää kutsu lapsen molemmille vanhemmille, mutta lapsen kanssa eri osoitteessa olevien vanhempien tietoja ei saatu Digi- ja väestötietovirastosta. Lisäksi yhden osan aineistosta muodostivat aiempaan pitkittäiskyselyyn osallistuneet vanhemmat, joiden osalta kysely lähetettiin vain siihen aiemmin vastanneille ja luvan uuteen kyselyyn osallistumiseen antaneille vanhemmille.

Pienehkö vastausosuus tarkoittaa, että vastaajien joukko, etenkin isien osalta, voi olla valikoitunut. Vastaajat olivatkin keskimääräistä selvästi korkeammin koulutettuja, mikä puolestaan voi heijastua heidän asemaansa esimerkiksi työelämässä. Ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneita oli vastaajista 40 prosenttia (ei eroa äitien ja isien välillä) ja alemman korkeakoulututkinnon tai opistoasteen suorittaneita kolmannes (34 %, äideistä 36 %, isistä 29 %). Viidenneksellä (19 %) oli ammattikoulututkinto (ei eroa äitien ja isien välillä), ja vain muutama prosentti (4 %, äideistä 3 %, isistä 6 %) oli ilman tutkintoa ja suorittanut korkeintaan ammatillisen kurssin tai vastaavan. Ylempiä toimihenkilöitä tai johtajia oli työelämässä olevista äideistä 25 prosenttia, isistä 46 prosenttia, alempia toimihenkilöitä äideistä 13 ja isistä 9 prosenttia ja työntekijöitä äideistä 57, isistä 35 prosenttia. Yrittäjiä oli äideistä vajaat neljä, isistä vajaat kahdeksan prosenttia.² Aineiston analyysissä muun muassa koulutus ja ammattiasema otetaan huomioon, ja tuloksia pohditaan suhteessa aineiston vinoutumiseen.

Vastaajia oli 68 kunnasta. Yhdeksän prosenttia oli Suomen ulkopuolella syntyneitä, ja kahdeksan prosentin äidinkieli oli muu kuin suomi tai ruotsi. Valtaosa (87,7 %) vastanneista vanhemmista asui yhdessä viisivuotiaan lapsen ja tämän toisen vanhemman kanssa. Hieman useampi kuin joka kymmenes (11,8) vanhempi ei asunut lapsen toisen vanhemman kanssa, mutta viisivuotias lapsi asui pääasiassa tai vuoroin hänen kanssaan, ja vain puoli prosenttia kertoi asuvansa erillään toisesta vanhemmasta ja lapsen asuvan pääosin toisen vanhemman luona. Vajaa kymmenesosa (9 %) asui vain lasten kanssa ilman toista vanhempaa tai uutta puolisoa. Neljällä viidestä vanhemmasta oli myös muita lapsia kuin kyselyn kohteena oleva viisivuotias. (Sulkanen ym. 2021.) Samaa sukupuolta olevan puolison kanssa ilmoitti asuvansa 15 vastaajaa.

Aineisto ei ole kaikkia suomalaisia pienten lasten tai edes viisivuotiaiden lasten vanhempia edustava otos, joten sen perusteella ei voi suoraan päätellä sitä, kuinka yleisiä esimerkiksi erilaiset työtilanteet tai kokemukset suomalaisten vanhempien joukossa koronapandemian aikana ovat olleet. Sen sijaan

² Vertailun vuoksi Tilastokeskuksen vuoden 2018 tietojen mukaan suomalaisista neljävuotiaiden lasten vanhemmista ylemmän (ammatti)korkeakoulututkinnon suorittaneita oli 18 prosenttia, alemman (ammatti)korkeakoulututkinnon tai opistoasteen tutkinnon suorittaneita 24 prosenttia, ammattitutkinnon suorittaneita 40 prosenttia ja vailla ammatillista koulutusta 19 prosenttia. Ylempiä toimihenkilöitä tai johtajia oli 27 prosenttia, alempia toimihenkilöitä ja työntekijöitä 64 prosenttia ja yrittäjiä tai muita edellisiin luokkiin kuulumattomia yhdeksän prosenttia. (Ks. Sulkanen ym. 2020, 30.)

aineistosta saadut tulokset kertovat etenkin erilaisten ryhmien kuten etätyötä tehneiden tai pääosin työpaikalla työskennelleiden vanhempien välisistä eroista sekä kyselyyn vastanneiden vanhempien kokemista muutoksista koronavuoden 2020 aikana.

Tässä osaraportissa esitetään tuloksia vanhempikohtaisesta aineistosta ja tarkastellaan erikseen äitien ja isien vastauksia. Näin ollen osa perheistä esiintyy aineistossa kahteen kertaan, jos saman lapsen osalta aineistossa on kahden vanhemman vastaukset. Ratkaisuun on tässä osaraportissa päädytty, koska tarkastelun kohteena ovat lapsen ja perheen kokonaistilanteen sijaan pääosin vanhempien henkilökohtaiset ratkaisut, tilanteet ja kokemukset kuten työtilanteet sekä kokemukset ansiotyön ja lapsenhoidon yhteensovittamisesta. Lisäksi esimerkiksi vanhempien keskinäisestä työnjaosta kertovat vastaukset eivät ole saman perheen tilannetta kuvastavaa objektiivista faktatietoa, vaan – kuten aiemmista tutkimuksista ja tästä aineistosta selviää – kunkin vanhemman subjektiivisia ja sukupuolittuneita kokemuksia.

Tuloksia esitetään raportissa suorina jakaumina sekä ristiintaulukoinnin avulla. Eri vastaajaryhmien kuten äitien ja isien tai eri koulutusasteiden välisiä eroja tarkastellaan χ^2 -riippumattomuustestin avulla. Erot mainitaan tekstissä, jos tilastollisen merkitsevyyden p -arvo on $< ,05$. Lisäksi tilastollisesti merkitsevien riippuvuuksien tulkinnassa on käytetty sovitettuja standardoituja jäänöksiä, jotka osoittavat, missä nimenomaisissa tarkasteltavien muuttujien luokissa havaittu ja odotettu frekvenssi poikkeavat toisistaan tilastollisesti merkitsevästi. Raja-arvona tulkinnassa on käytetty arvoja ≥ 2 tai ≤ -2 (solut on merkitty taulukoissa harmaalla taustavärillä). Aineisto analysoitiin SPSS 27.0-ohjelmistolla.

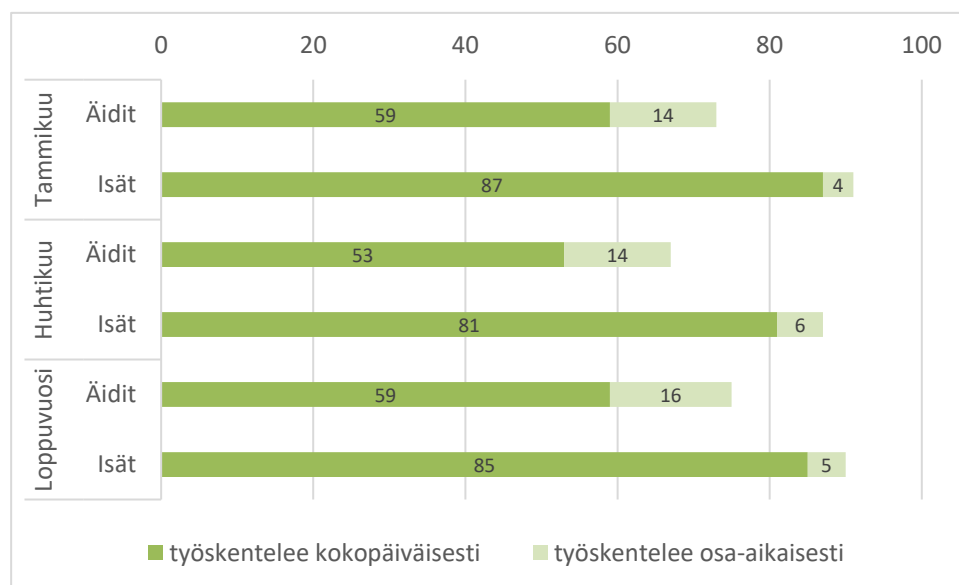
3 MUUTOKSET VANHEMPIEN TOIMINNASSA

Kyselyyn vastanneiden vanhempien toimintaa vastaushetkellä sekä huhti- ja tammikuussa 2020 on kuvattu tutkimuksen osaraportissa 1 (Sulkanen ym. 2021). Raportin mukaan lähes kaksi viidestä viisivuotiaan lapsen vanhemmasta kertoi pääasiallisessa toiminnassaan tapahtuneen muutoksia koronavuoden 2020 aikana. Heistä kuitenkin vain kolmanneksella muutos johtui koronapandemiasta.

Kaikkiaan noin joka kymmenennen vanhemman toiminta siis muuttui koronapandemian ja sitä seuranneiden rajoitusten vuoksi. Huhtikuussa 2020 poikkeusolojen aikana kasvoi erityisesti lastaan kotona hoitavien vanhempien osuus. Kyselyssä osa vanhemmista oli kuitenkin ilmoittanut useamman kuin yhden pääasiallisen toiminnan, ja etenkin huhtikuun osalta näin toimi joka kymmenes vastaaja. Tämä kertoo pienten lasten vanhempien vaikeudesta määritellä pääasiallista toimintaa ajankohtana, jolloin monessa perheessä vanhemmat yhdistivät etätyöskentelyä sekä varhaiskasvatusikäisten, mahdollisesti myös kouluikäisten, lasten hoitoa. Yleisimmin vanhemmat ilmoittivatkin huhtikuussa 2020 työskennelleensä tai opiskelleensa sekä hoitaneensa lapsia kotona. (Emt.)

Tässä osaraportissa tarkastelemme tarkemmin vanhempien pääasiallista toimintaa, sen muutoksia sekä taustatekijöitä siten, että kullekin vanhemmalle ja ajankohdalle on luokiteltu vain yksi pääasiallisen toiminnan vaihtoehto. Esimerkiksi pääasiallisesti työssäkäyviksi, lomautetuiksi, työttömiksi tai opiskelijoiksi luokiteltiin tämän vaihtoehdon valinneet, vaikka he ilmoittivat myös samalla hoitaneensa lasta kotona.

Kyselyyn vastanneista äideistä kaikkiaan 73 prosenttia ja isistä 91 prosenttia ilmoitti olleensa ansiotyössä tammikuussa ennen koronapandemian alkamista (kuvio 1).³ Huhtikuussa äideistä kertoi työskennelleensä 67 ja isistä 87 prosenttia, eli molemmissa ryhmissä työssäkäyvien osuus laski koronapoikkeuskevällä hieman. Vastaushetkellä loppuvuodesta 2020 jälleen kevättä hieman suurempi osuus, äideistä 75 ja isistä 90 prosenttia, oli työssäkäyviä. Koronapoikkeuskeväänä vanhempien joukossa pienenivät nimenomaan kokopäivätyötä tehneiden osuudet, kun taas osa-aikatyötä tehneiden kohdalla ei juuri tapahtunut muutosta. Kokopäiväisesti työskenteli äideistä tammikuussa 59 prosenttia, huhtikuussa 53 prosenttia ja loppuvuodesta jälleen 59 prosenttia, isistä puolestaan tammikuussa 87 prosenttia, huhtikuussa 81 prosenttia ja loppuvuodesta 85 prosenttia.

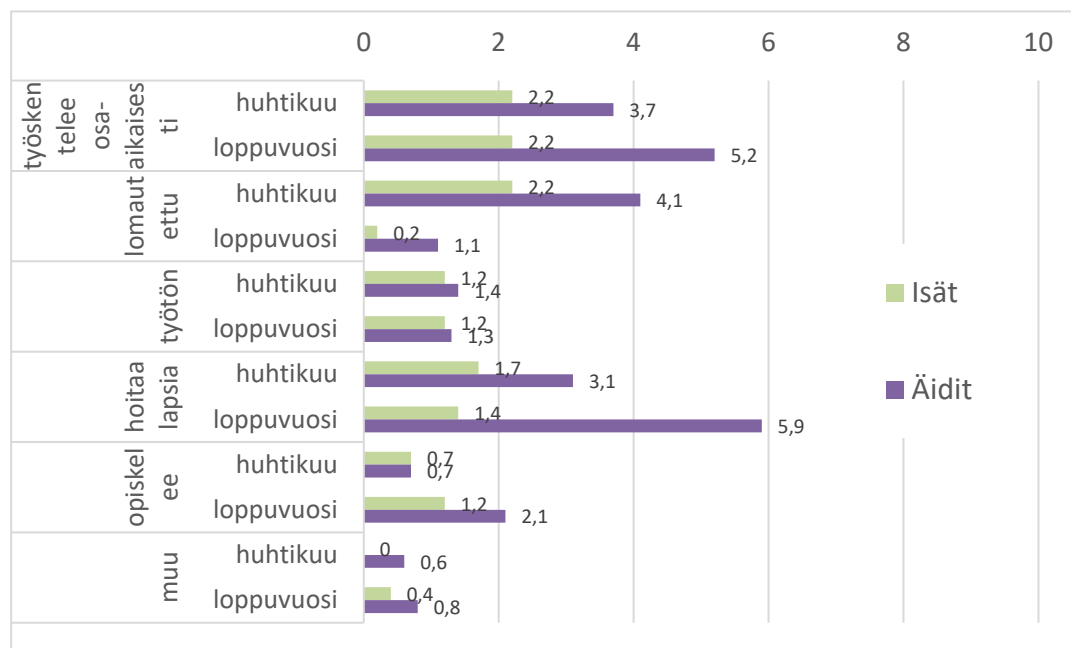

Kuvio 1. Viisivuotiaiden lasten äitien ja isien kokoaikainen ja osa-aikainen työskentely tammikuussa, huhtikuussa ja loppuvuodesta 2020 (%; äidit N = 1192, isät N = 481)

Kun seurataan samojen, ennen koronapandemian alkua tammikuussa 2020 kokopäiväisessä ansiotyössä olleiden äitien ja isien toiminnan muutoksia

³ Osuudet on laskettu kuviossa 1 niistä äideistä ja isistä, joilta saatiin tieto pääasiallisesta toiminnasta kaikilta kolmelta ajankohdalta, jotta eri ajankohtina ansiotyössä olleiden osuudet ovat vertailtavissa. Selvästi harvemmalta vanhemmalta oli käytettävissä tieto huhtikuun tai tammikuun kuin vastaushetken pääasiallista toiminnasta (vaihteluväli äidit n = 1213–1293, isät n = 483–524).

koronavuoden aikana, heistä valtaosa – äideistä 86 prosenttia, isistä 92 prosenttia – oli kokopäivätyössä myös keväällä. Loppuvuodesta 2020 näistä isistä kokopäivätyössä oli taas hieman suurempi osuus, 93 prosenttia, kuin edellisenä keväänä, äideistä puolestaan vielä hieman harvempi, 84 prosenttia. Äitien ja isien erilaisia siirtymiä kokopäivätyöstä muuhun toimintaan kuvataan tarkemmin kuviossa 2.

Kuvio 2. Tammikuussa 2020 kokopäiväisesti ansiotyössä olleiden äitien ja isien muu toiminta kuin kokopäiväinen työskentely koronapoikkeuskävänä huhtikuussa ja loppuvuodesta 2020 (% kokopäivätyössä tammikuussa olleista, äidit $n = 708$, isät $n = 417$; huhtikuu $p = ,09$, loppuvuosi $p < ,001$)⁴

Keväällä 2020 koronapandemian alettua viisivuotiaiden lasten kokopäiväisesti työskennelleet vanhemmat siirtyivät yleisimmin – tosin silti varsin harvoin – lomautetuksi, osa-aikatyöhön tai hoitamaan lasta tai lapsia kotona (kuvio 2). Osa-aikaisesti työskennelleiden joukossa oli myös osa-aikaisesti lomautettuja, jotka eivät ole välttämättä tietoisesti halunneet työskennellä osa-aikaisesti. Työttömäksi jäi hyvin harva, opiskelemaan siirtyi vielä harvempi. Vaikka äidit näyttävät jääneen hieman isiä tyypillisemmin niin lomautetuksi

⁴ Huom: Kuviossa 2 pienetkin osuudet ja erot näyttävät suurilta, koska pylväiden ja arvoasteiden erottumiseksi akselin suurin arvo on 10 prosenttia (ei 100 %). Esimerkiksi huhtikuun kohdalla äitien ja isien vastausten välinen ero ei ole tilastollisesti merkitsevä.

kuin siirtyneen osa-aikatyöhön tai hoitamaan lasta, erot eivät ole tilastollisesti merkitseviä.

Loppuvuodesta 2020 lomautettujen osuus ennen pandemiaa kokopäivätyötä tehneiden äitien ja isien joukossa oli jo pienempi kuin huhtikuussa. Opiskelevien osuus taas oli hieman kasvanut kevääseen 2020 verrattuna. Äidit olivat isiä tyypillisemmin siirtyneet osa-aikatyöhön tai hoitamaan lapsia; vuoden alussa kokopäivätyössä olleista äideistä jopa kevään tilannetta useampi työskenteli vuoden lopussa osa-aikaisesti tai hoiti lasta tai lapsia kotona. Tämä voi liittyä osa-aikaisiin lomautuksiin, mutta myös esimerkiksi uuden lapsen syntymään ja äitiys- ja vanhempainvapaaseen eli muihin kuin koronapandemiasta johtuviin syihin.

Kokopäivätyössä tammikuussa 2020 olleista korkeintaan ammatillisen koulutuksen suorittaneet äidit olivat koronapoikkeusaikana huhtikuussa 2020 korkeasti koulutettuja äitejä harvemmin kokopäivätyössä (77 % vs. ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet 87 % ja yliopistotutkinnon suorittaneet 89 %) ja selvästi useammin lomautettuna (12 % vs. 3 ja 2 %). Isien kokopäivätyön muutoksissa ei ollut koulutuksen mukaisia eroja. Henkilöstöryhmän mukaiset erot eivät yltäneet äideillä ja isillä erikseen tarkasteltuna merkitseviksi. Kaikkien vanhempien osalta näkyi kuitenkin, että ylemmät toimihenkilöt ja johtajat jatkoivat keväälläkin muita useammin kokopäivätyössä, kun taas työntekijäasemassa olevat olivat useammin lomautettuina ja yrittäjät siirtyneet työskentelemään osa-aikaisesti.

4 TYÖSSÄKÄYVIEN TYÖN MUUTOKSET

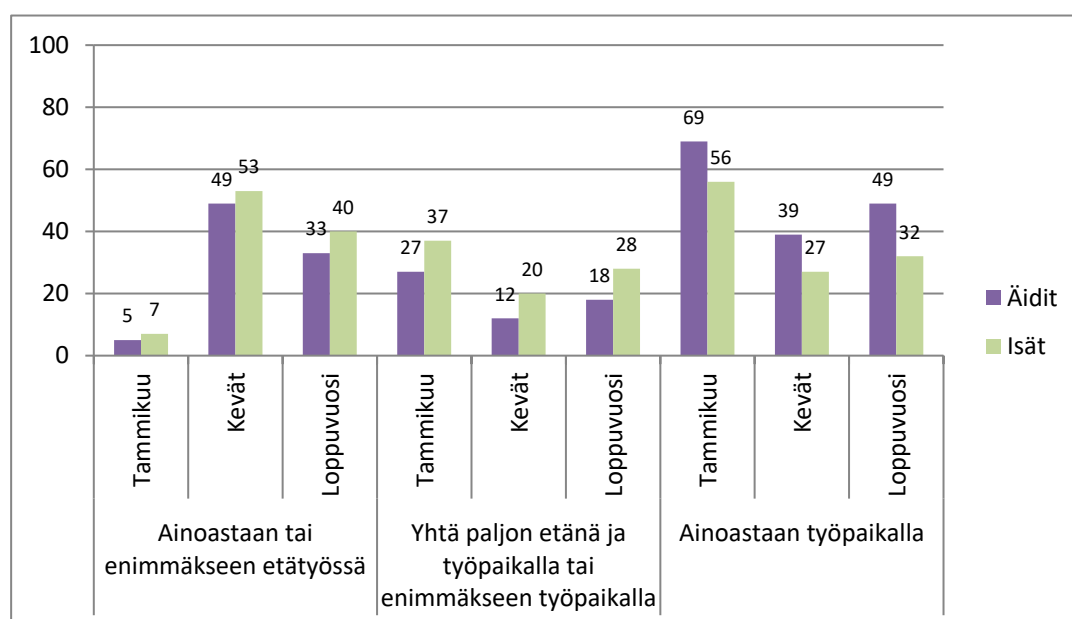
Etätyö ja 'läsnätyö'

Kuten kaikki palkansaajat, myös pienten lasten vanhemmat siirtyivät koronaepidemian myötä laajamittaisesti etätyöhön (kuvio 3). Kun vielä tammikuussa 2020 viisivuotiaan lapsen vanhemmista vain joka kahdeskymmenes (äideistä 5 prosenttia ja isistä 7 prosenttia) teki enimmäkseen tai ainoastaan etätyötä, kevään poikkeusolojen aikaan työssä olevista vanhemmista etänä työskenteli puolet (49 prosenttia äideistä ja 53 prosenttia isistä). Vuodenvaihteessa 2020–2021 enimmäkseen tai ainoastaan etätyössä oli jo harvempi mutta yhä selvästi epidemiaa edeltävää aikaa suurempi osa vanhemmista. Vaikka kevään poikkeusolojen aikana äitien ja isien etätyöskentelyssä ei juuri ollut eroa, isät (40 %) olivat äitejä (33 %) yleisemmin jääneet etätyöhön vielä epidemian toisen aallon aikaan.⁵

Kyselyyn vastanneet äidit työskentelivät selvästi isiä yleisemmin ainoastaan työpaikalla sekä ennen koronaepidemiaa että sen aikana. Ennen epidemiaa tammikuussa 2020 äideistä 69 prosenttia ja isistä 56 prosenttia

⁵ Tilastokeskuksen työolotutkimuksen 2018 mukaan etätyöskentely oli miehillä naisia yleisempää toimihenkilöiden joukossa. Koska miehet työskentelevät kuitenkin naisia useammin työntekijäammateissa, joissa etätyö on harvinaista, kaikista palkansaajista etätyötä teki jotakuinkin yhtä suuri osuus miehistä ja naisista. (Sutela, Pärnänen & Keyriläinen 2019.) Tässä raportissa äitien ja isien väliset erot etätyön tekemisessä johtunevat näin ollen ainakin osittain aineiston vastaajien valikoitumisesta: etenkin isävastauksissa painottuvat ylempät toimihenkilöt, kun taas äitien joukossa on selvästi enemmän työntekijöitä kuin isien joukossa.

työskenteli ainoastaan työpaikalla. Kevään poikkeusolojen aikana näin teki selvästi harvempi; ilmeisesti suuri osa niistäkin, joiden työ oli aiemmin edellyttänyt läsnäoloa, pystyi poikkeusolojen niin vaatiessa siirtymään väliaikaisesti etätööhön. Silti keväälläkin 39 prosenttia viisivuotiaiden äideistä työskenteli ainoastaan työpaikalla, kun isistä näin teki selvästi harvempi, 27 prosenttia. Sukupuolten välinen ero näkyy myös siinä, että loppuvuonna epidemian toisen aallon aikaan äideistä (49 %) suurempi osa kuin isistä (32 %) oli jälleen yksinomaan 'läsnätyössä' eli työpaikalla.

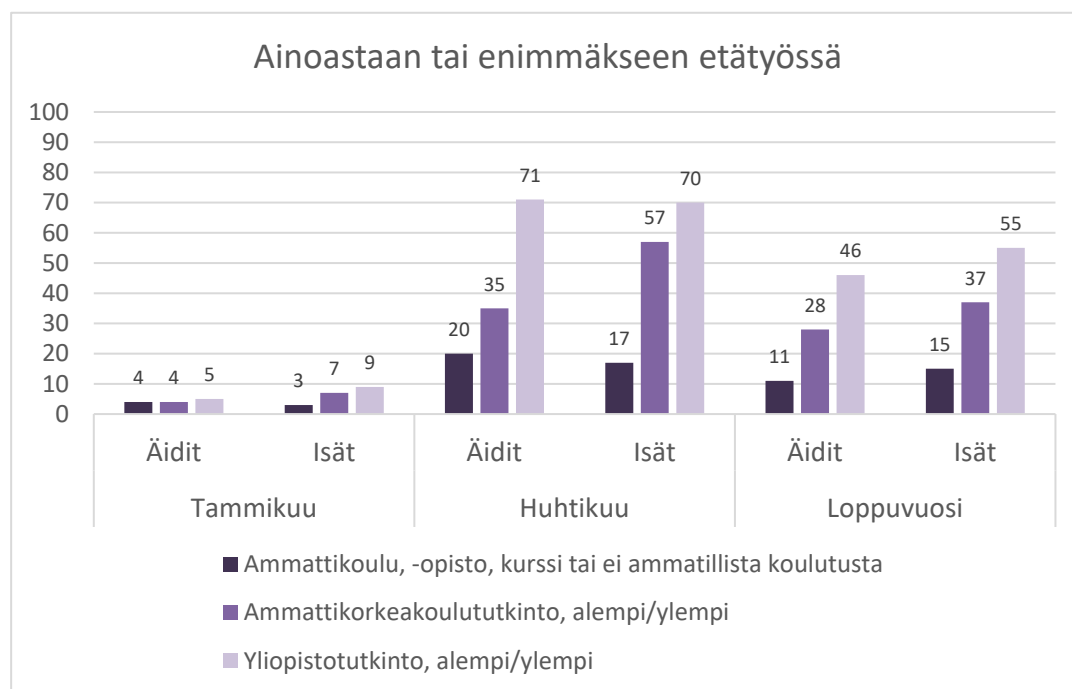
Kuvio 3. Työssäkäyvien vanhempien etätöyöskentely ennen koronaepidemiaa sekä epidemian aikana keväällä ja vuoden lopussa 2020 sukupuolen mukaan (%; äidit n = 947–1019, isät n = 476–488; ero äitien ja isien välillä kaikkina ajankohtina $p < ,001$)

Etätöössä ja työpaikalla työskentelyssä oli selviä koulutuksen mukaisia eroja, jotka olivat äideillä ja isillä osittain samankaltaisia (kuvio 4 ja liitetaulukko 1). Tammikuussa 2020 ennen koronapandemian alkamista vain harva äiti tai isä koulutuksesta riippumatta teki ainoastaan tai enimmäkseen etätöötä. Eroa oli sen sijaan siinä, että osin etätöössä osin työpaikalla työskentelivät yleisimmin yliopistotutkinnon suorittaneet, kun taas ainoastaan työpaikalla työskentely oli tyypillisempää korkeintaan ammattikoulututkinnon suorittaneille.

Kevään 2020 poikkeusolojen aikana ainoastaan tai enimmäkseen etätöössä työskentelivät selvästi yleisimmin yliopistotutkinnon tai vastaavan korkeakoulututkinnon suorittaneet; heistä valtaosa, useampi kuin kaksi kolmesta

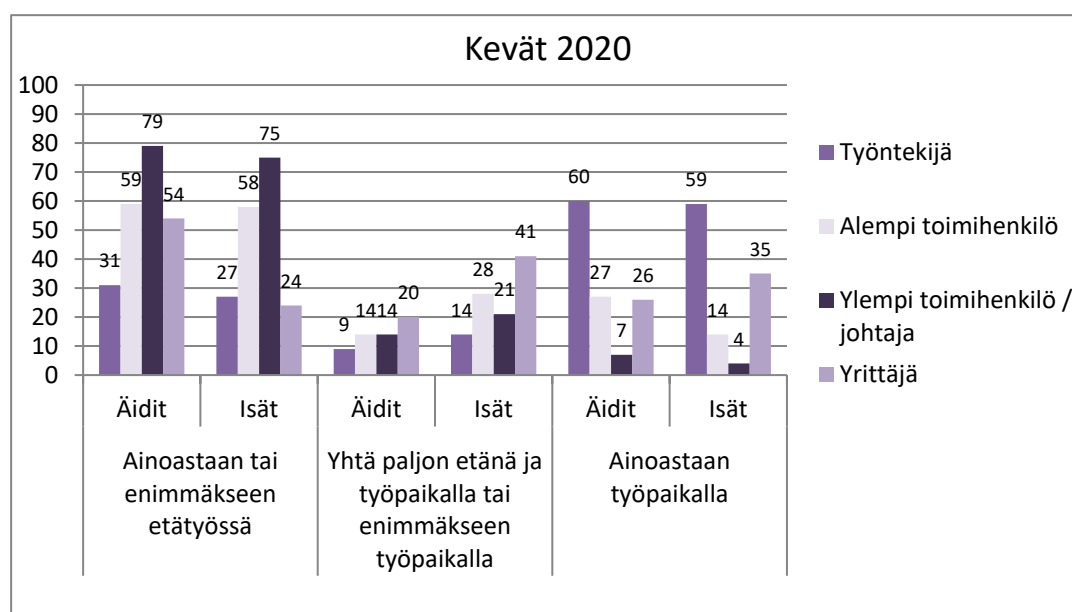
äidistä (71 %) ja isästä (70 %), oli lähes yksinomaan etätyössä. Ammattikoulun, -opiston tai ammatillisen kurssin käyneistä tai vailla peruskoulun jälkeistä tutkintoa olevista sen sijaan harva (äideistä 20 %, isistä 17 %) työskenteli enimmäkseen tai ainoastaan etänä. Sen sijaan he työskentelivät muita yleisemmin ainoastaan työpaikalla (äidit 73 %, isät 72 %), mikä puolestaan oli akateemisesti koulutetuilla harvinaista (äidit 16 %, isät 7 %). Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneista äideistä puolet (52 %) työskenteli keväällä ainoastaan työpaikalla, isistä vain vajaa viidennes (18 %). Vastaavasti ammattikorkean käyneistä isistä yli puolet (57 %) työskenteli lähes yksinomaan etänä, kun äideistä näin teki runsas kolmannes (35 %).

Kyselyn vastaushetkellä vuodenvaihteessa 2020–2021 korkeasti koulutetut vanhemmat olivat edelleen vähän koulutettuja yleisemmin lähes yksinomaan etätyössä (kuvio 4). Yliopistotutkinnon suorittaneet äidit näyttivät kuitenkin palanneen ainakin osittain työpaikoille suuremmassa määrin kuin vastaavan koulutuksen suorittaneet isät. Akateemisesti koulutettujen äitien joukossa voi olla esimerkiksi opettajia, joiden työssä täysimittainen etätyö on saattanut onnistua ensimmäisen koronakevään poikkeusaikana, mutta ei enää myöhemmin.

Kuvio 4. Työssäkäyvien vanhempien etätyöskentely tammikuussa, huhtikuussa ja loppuvuodesta 2020 sukupuolen ja koulutuksen mukaan (%; äidit n = 933–1005, isät n = 470–482; erot koulutuksen mukaan $p < ,001$)

Koulutus on osin yhteydessä henkilöstöryhmään, ja vanhempien etätyöskentelyssä olikin ensimmäisenä koronapoikkeuskeväänä myös henkilöstöryhmän mukaisia eroja (kuvio 5). Toimihenkilöille, etenkin ylemmille toimihenkilöille ja johtajille, oli muita tyypillisempää työskennellä keväällä 2020 ainoastaan tai enimmäkseen etätyössä. Näin teki vähintään kolme neljästä ylemmästä toimihenkilö- tai johtajaäidistä ja -isästä ja selvästi yli puolet alemmista toimihenkilöistä. Muun muassa työolobarometrin mukaan etätyö onkin selvästi yleisempää ylempien toimihenkilöiden, mutta melko harvinaista työntekijöiden joukossa (Keyriläinen 2021). Myös tässä aineistossa ainoastaan työpaikalla työskentelivät etenkin työntekijäasemassa olevat – sekä äideistä että isistä selvästi yli puolet. Yrittäjänä työskentelevät isät päätyivät sen sijaan muita yleisemmin yhdistelemään vaihtelevassa määrin työpaikalla työskentelyä ja etätyöskentelyä.

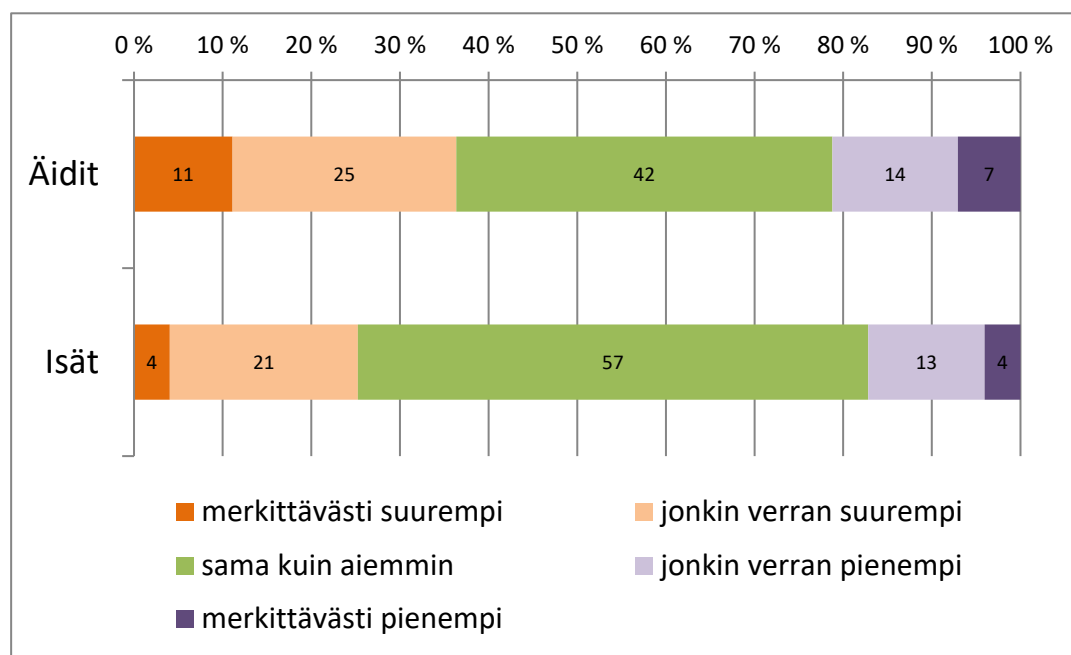
Kuvio 5. Työssäkävien vanhempien etätyöskentely poikkeusolojen aikana keväällä 2020 sukupuolen ja henkilöstöryhmän mukaan (%; äidit n = 899–978, isät n = 457–469; erot henkilöstöryhmän mukaan $p < ,001$)

Kahden työssäkävyn aikuisen perheistä noin kolmannes oli äitien (31 %) ja isien (35 %) vastausten perusteella sellaisia, joissa molemmat vanhemmat olivat etätyössä keväällä 2020. Äitien mukaan reilussa viidenneksessä (22 %) perheistä molemmat vanhemmat työskentelivät keväällä ainoastaan työpaikalla, kun isien aineistossa tällaisia pariskuntia oli vain runsas kymmenesosa (12 %). Ero johtunee siitä, että isien aineisto oli valikoituneempi ja vastaajina

oli keskimääräistä enemmän korkeasti koulutettuja ja etätyössä olevia isiä. Noin joka neljännessä perheessä sekä äitien (24 %) että isien (23 %) mukaan toinen vanhemmista työskenteli etätyössä, toinen ainoastaan työpaikalla. Lisäksi perheissä oli erilaisia tilanteita, joissa toinen vanhemmista työskenteli esimerkiksi osittain etätyössä.

Työn määrän muutos

Koronapandemiaa seuranneet rajoitukset ja suositukset johtivat paitsi työn- teon paikan myös työmäärän muutoksiin, kun joissakin tehtävissä kuten ter- veydenhuollossa tai opetustehtävissä työkuormitus saattoi kasvaa, toisissa tehtävissä kuten majoitus- ja ravitsemusalalla taas työt vähenivät tai loppuivat kokonaan.

Kuvio 6. Vanhempien työmäärän muutos koronapoikkeusaikana keväällä 2020 sukupuolen mukaan (%; äidit $n = 961$, isät $n = 477$; $p < ,001$)

Noin puolet viisivuotiaan vanhemmista kertoi työmääränsä muuttuneen ke- vään 2020 koronapoikkeusaikana. Kolmanneksella työmäärä oli keväällä suu- rempi, viidenneksellä puolestaan pienempi kuin aiemmin. Isien työmäärä (57 %) oli pysynyt äitejä (42 %) yleisemmin ennallaan (kuvio 6). Kaikkiaan yli kolmannes äideistä (36 %) ja neljännes isistä (25 %) kertoi työmääränsä

keväällä suurentuneen, joka kymmenes äiti (11 %) ja joka kahdeskymmenes isä (4 %) merkittävästi. Etenkin merkittävä työmäärän lisääntyminen mutta samalla myös merkittävä vähentyminen oli äideille isiä tyypillisempää. Kokemukset työmäärän muutoksista ovat tässä aineistossa hyvin samankaltaisia kuin palkansaajien kokemukset esimerkiksi vuoden 2020 työolobarometrissa (Keyriläinen 2021).

Äitien tai isien työmäärän muutoksessa ei ollut suuria koulutuksen tai henkilöstöryhmän mukaisia eroja. Ainoastaan akateemisen korkeakoulututkinnon suorittaneiden äitien työmäärä oli keväällä 2020 muita äitejä yleisemmin aiempaa suurempi (43 % vs. 30 %). Yrittäjät (äidit 44 %, isät 32 %) sen sijaan kertoivat palkansaajia yleisemmin työmääränsä pienentyneen (työntekijä-äidit 23 %, -isät 17 %, alemmat toimihenkilöäidit 16 %, -isät 5 %, ylemmät toimihenkilö-/johtajaäidit 20 %, -isät 17 %). Etätyössä tai työpaikalla työskentelevien vanhempien työmäärän muutoksissa ei ollut eroa.

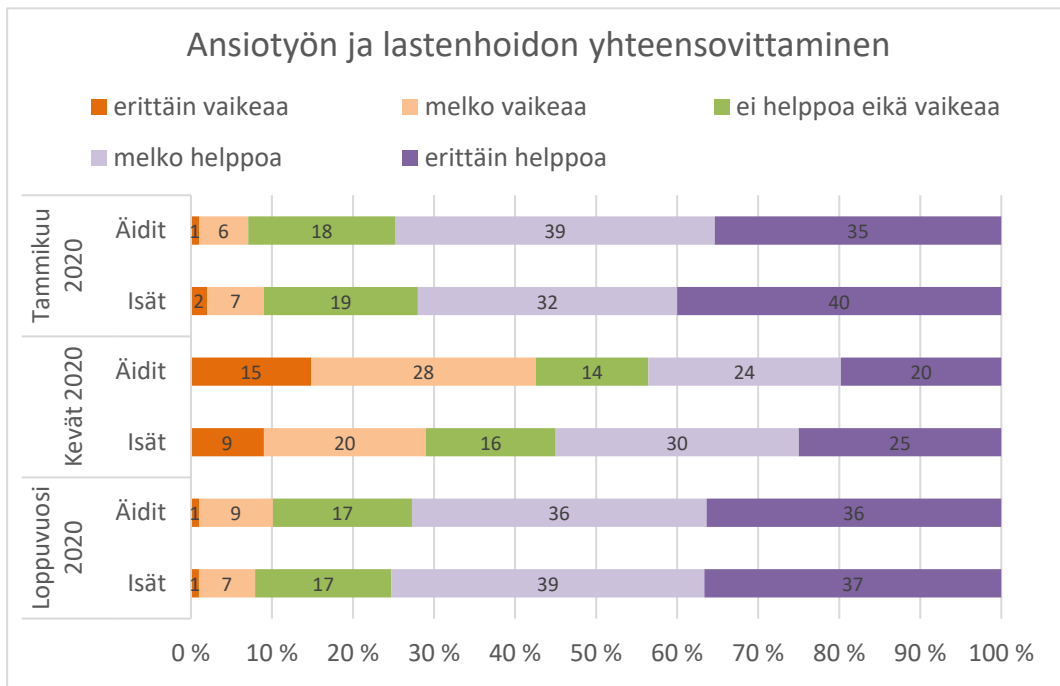
5 TYÖN JA PERHEEN YHTEENSOVITTAMINEN

Kokemukset ansiotyön ja lastenhoidon yhteensovittamisen hankaluudesta

Vastaajilta kysyttiin, kuinka helppoa tai vaikeaa heidän oli sovittaa yhteen ansiotyötä ja lastenhoitoa ennen koronaepidemiaa tammikuussa 2020, kevään 2020 poikkeusaikana sekä vastaushetkellä vuodenvaihteessa 2020–2021. Aiempien ajankohtien arviot olivat siis vastaajan takautuvia muistikuvia silloisesta tilanteesta.

Valtaosa (noin kolme neljännestä) äideistä ja isistä koki ansiotyön ja lastenhoidon yhteensovittamisen olevan melko tai erittäin helppoa niin ennen koronaepidemian alkua kuin vastaushetkellä vuodenvaihteessa 2020–2021 (kuvio 7). Joka kymmenes tai vieläkin harvempi koki yhteensovittamisen näinä ajankohtina vähintään melko vaikeaksi ja vain prosentti tai pari erittäin vaikeaksi. Äitien ja isien kokemuksissa ei juuri ollut eroa.

Kevään koronapoikkeusaika erosi kuitenkin selvästi muista ajankohdista. Huomattavasti useampi vanhempi kertoi ansiotyön ja lastenhoidon yhteensovittamisen olleen tuolloin melko tai erittäin vaikeaa, äidit (43 %) selvästi isiä (29 %) yleisemmin. Erittäin vaikeaksi yhteensovittamisen oli kokenut 15 prosenttia äideistä ja yhdeksän prosenttia isistä.

Kuvio 7. Vanhempien kokemukset ansiotyön ja lastenhoidon yhteensovittamisesta ennen koronaepidemiaa sekä sen aikana sukupuolen mukaan (% äidit $n = 988-1046$, isät $n = 490-496$; erot äitien ja isien välillä tammikuu $p = ,047$, kevät $p < ,001$, loppuvuosi 2020 $p = ,599$)

Kevään 2020 poikkeusaikana yliopistotutkinnon suorittaneet äidit ja isät sekä ylemmät toimihenkilöt ja johtajat kokivat ansiotyön ja lastenhoidon yhteensovittamisen muita yleisemmin olleen vaikeaa, samoin ainoastaan tai enimmäkseen etätyötä tehneet äidit ja isät (taulukko 1), jotka pitkälti olivatkin korkeammin koulutettuja toimihenkilöitä. Lähes yksinomaan etätyössä olleista äideistä kolme viidestä (63 %) ja isistä kaksi viidestä (41 %) koki yhteensovittamisen olleen keväällä vaikeaa, kun ainoastaan työpaikalla työtä tehneistä näin koki yksi viidestä äidistä (20 %) ja isistä vain joka kymmenes (11 %).

Hankalinta vaikutti olevan molempien vanhempien työskentely tai opiskelu etänä (liitetaulukot 2 ja 3). Itse ainoastaan tai enimmäkseen etätyössä keväällä 2020 olleet tai opiskelleet isät kokivat ansiotyön ja lastenhoidon yhteensovittamisen yleisemmin hankalaksi, jos myös heidän puolisonsa oli tuolloin pääosin etätyössä tai opiskelija (51 %), kuin jos puoliso oli ainakin osittain työssä työpaikalla (37 %) tai kotona hoitamassa lasta, työttömänä tai lomautettuna (21 %). Helpointa yhteensovittaminen oli etätyössä oleville isille, joiden puoliso ei ollut työssä tai opiskelemassa. Etätyössä keväällä olleiden

äitien kohdalla erot olivat samansuuntaisia, mutta eivät aivan tilastollisesti merkitseviä.

Taulukko 1. Ansiotyön ja lastenhoidon yhteensovittaminen vanhempien mielestä melko tai erittäin vaikeaa, %

	Keväällä 2020		Vuodenvaihteessa 2020-2021	
	Äidit	Isät	Äidit	Isät
Koulutus	$p < ,001$	$p < ,001$	$p = ,631$	$p = ,251$
(n)	(975)	(483)	(1031)	(490)
Yliopistotutkinto	57	37	11	9
Ammattikorkeakoulututkinto	35	33	9	5
Ammatillinen koulutus tai ei peruskoulun jälkeistä tutkintoa	23	12	10	6
Henkilöstöryhmä	$p < ,001$	$p = ,025$	$p = ,128$	$p = ,325$
(n)	(926)	(466)	(992)	(472)
Työntekijä	34	22	9	9
Alempi toimihenkilö	46	21	9	0
Ylempi toimihenkilö tai johtaja	58	36	11	7
Yrittäjä	43	30	15	9
Työskentelypaikka	$p < ,001$	$p < ,001$	$p = ,004$	$p = ,544$
(n)	(924)	(469)	(998)	(483)
Ainoastaan/enimmäkseen etätyössä	63	41	11	6
Sekä etätyössä että työpaikalla	43	22	13	8
Ainoastaan työpaikalla	20	11	8	7
Ansiotyön määrä keväällä 2020	$p < ,001$	$p = ,001$		
(n)	(925)	(469)	-	-
suurempi kuin ennen	56	40	-	-
sama kuin ennen	35	22	-	-
pienempi kuin ennen	41	35	-	-
Viisivuotias lapsi	$p < ,001$	$p < ,001$	$p = ,278$	$p = ,024$
(n)	(984)	(484)	(1046)	(496)
varhaiskasvatuksessa	20	13	10	6
kotona	56	39	15	17

Korostettujen solujen odotettu frekvenssi poikkeaa havaitusta frekvenssistä tilastollisesti merkitsevästi. Sovitettu standardoitu jäännös on tällöin ≥ 2 tai ≤ -2 .

Etätyössä olleiden hankaluus yhdistää työntekoa ja lastenhoitoa ei yllätä, kun otetaan huomioon, että enemmistö viisivuotiaista lapsista oli keväällä 2020 kotona jäätyään väliaikaisesti pois varhaiskasvatuksesta, tyypillisemmin juuri etätyössä olleiden lapset (Sulkanen, Alasuutari & Saranko 2021). Työn ja lapsenhoidon yhteensovittamisen kokivatkin hankalaksi yleisemmin äidit ja isät, joiden lapsi ei ollut kevään poikkeusolojen aikaan varhaiskasvatuksessa (taulukko 1). Toisaalta etätyön ja kotona olevan lapsen hoidon lisäksi myös äidit ja isät, joiden työmäärä oli poikkeusolojen aikana keväällä 2020 kasvanut, kertoivat muita useammin ansioityön ja lastenhoidon yhteensovittamisen vaikeudesta.

Kyselyn vastaushetkellä vuodenvaihteessa 2020–2021 vastaavia eroja eri ryhmien kokemuksessa ansioityön ja lastenhoidon yhteensovittamisesta ei juuri näkynyt (taulukko 1). Etätyöllä oli kuitenkin merkitystä äideille, mutta toisin kuin kevään 2020 aikaan, ainoastaan tai enimmäkseen etätyötä vuodenvaihteessa tekevät äidit eivät kertoneet useammin yhteensovittamisen hankaluuksista vaan kokivat yhteensovittamisen jopa hieman yleisemmin helppoksi (78 %) kuin muut äidit (66 % etätyötä ja 'lähityötä' yhdistelevistä, 72 % ainoastaan työpaikalla työskentelevistä). Tätä selittänee se, että vuodenvaihteessa valtaosa kyselyyn vastanneiden viisivuotiaista lapsista oli jälleen varhaiskasvatuksessa tai esiopetuksessa (Sulkanen, Alasuutari & Saranko 2021). Kotihoidossa olevien lasten hoitojärjestely saattoi liittyä tällöin muuhun kuin koronatilanteeseen, esimerkiksi toinen vanhempi hoiti myös pienempää lasta kotona esimerkiksi perhevapaalla tai työttömyyden myötä. Lapsen oleminen kotihoidossa näkyikin vuodenvaihteessa enää isien kokemuksessa työn ja lapsenhoidon yhteensovittamisen hankaluudesta (taulukko 1). Yhteensovittaminen saattoi olla isille hankalaa esimerkiksi tilanteissa, joissa lapsen äiti hoiti lapsia kotona ja isä työskenteli edelleen etänä kotoa käsin.

Etätyötä on usein pidetty yhtenä keinona helpottaa työn ja perheen tai muun elämän yhteensovittamista (esim. Toppinen-Tanner ym. 2016). Yllä kuvatut tulokset osoittavat, että näin voi olla silloin kun varhaiskasvatuspalvelut ovat lapsiperheiden ja työssäkäyvien vanhempien tukena. Kevään 2020 laajamittainen etätyöskentely yhdistettynä suositukseen pitää lapset poissa varhaiskasvatuksesta oli kuitenkin niin poikkeuksellista aikaa, ettei etätyö tuolloin helpottanut vaan pikemminkin hankaloitti varhaiskasvatusikäisten lasten vanhempien ansioityön ja lastenhoidon yhteensovittamista. Etätyön hyödyt ja haitat kytkeytyvätkin muun muassa perhetilanteeseen ja siihen, miten

etätyöskentelytilat ja muiden perheenjäsenten aikataulut mahdollistavat ansiotyöskentelyn esimerkiksi kotona.

Työskentely poikkeaviin aikoihin

Ensimmäisen koronakevään poikkeuksellisuudesta kertoo osaltaan se, että runsaat kaksi viidestä työssäkävystä äidistä (43 %) ja puolet isistä (50 %) kertoivat työskennelleensä kevään 2020 koronapoikkeusolojen aikana tavanomaisesta poikkeavina aikoina (taulukko 2). Isistä näin oli satunnaisesti tehnyt äitejä useampi. Äitien ja isien välillä ei kuitenkaan ollut eroa satunnaista useammin toistuvissa poikkeavissa työajoissa. 16 prosenttia ansiotyötä tehneistä kertoi työskennelleensä keväällä jonkin verran ja 14 prosenttia usein poikkeavina aikoina.

Jos vanhemmat olivat työskennelleet poikkeavina työaikoina, useimmin ansiotyö oli valunut iltoihin mutta myös viikonloppuihin tai aikaisiin aamuihin (taulukko 2). Osa vanhemmista teki töitä myös öisin. Kysymykseen saattoi vastata useamman vaihtoehdon.

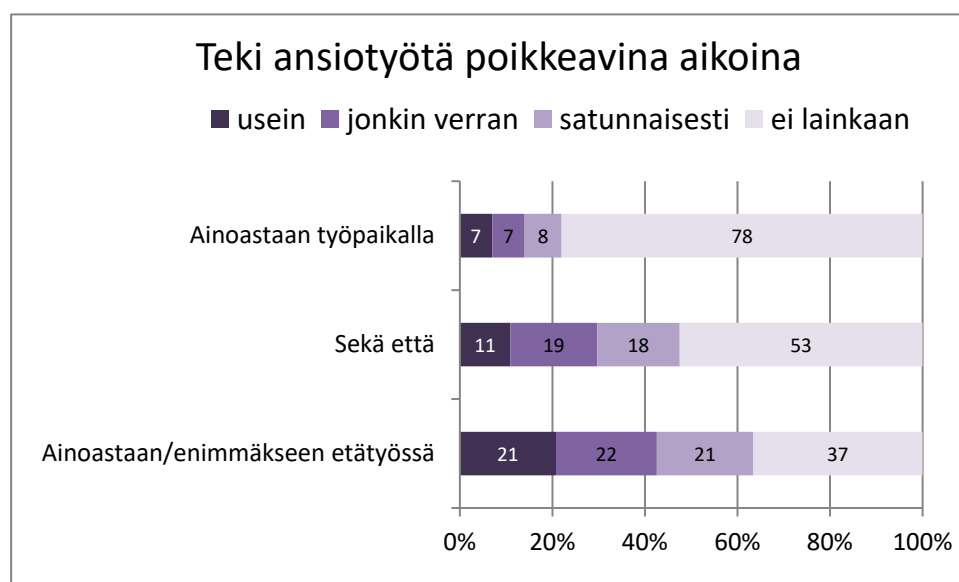
Taulukko 2. Vanhempien työskentely tavanomaisesta poikkeavina aikoina kevään 2020 koronapoikkeusaikana sukupuolen mukaan

	Äidit	Isät	<i>p</i>
Teki ansiotyötä poikkeavina aikoina	<i>n</i> = 973	<i>n</i> = 481	,004
<i>usein</i>	14	14	
<i>jonkin verran</i>	16	16	
<i>satunnaisesti</i>	13	20	
<i>ei lainkaan</i>	57	50	
Yhteensä	100	100	
Jos kyllä, niin hieman tai paljon useammin	<i>n</i> = 386–425	<i>n</i> = 233–249	
aikaisin aamulla	43	28	< ,001
päivällä	5	5	,833
iltais	75	64	,003
yöllä	22	20	,536
viikonloppuisin	53	42	,006

Korostettujen solujen odotettu frekvenssi poikkeaa havaitusta frekvenssistä tilastollisesti merkitsevästi. Sovitettu standardoitu jäännös on tällöin ≥ 2 tai ≤ -2 .

Tavanomaisesta poikkeavina aikoina työskentelivät etenkin etätyössä keväällä olleet vanhemmat (kuvio 8). Heistä kaksi kolmesta (64 %) teki ainakin satunnaisesti ansiotyötä poikkeavina aikoina kevään poikkeusolojen aikana. Viidennes (21 %) etätyössä olleista kertoi tehneensä näin usein ja viidennes (22 %) jonkin verran. Etätyötä tehneet äidit ja isät eivät eronneet tässä toisistaan.

Yhtä paljon etätyössä ja työpaikalla tai enimmäkseen työpaikalla työskennelleistä vanhemmistakin lähes puolet (47 %) oli tehnyt töitä poikkeavina aikoina. Sen sijaan ainoastaan työpaikalla työskennelleistä lähes neljä viidestä (78 %) oli keväällä pystynyt työskentelemään tavanomaisten työaikojensa rajoissa. Kuitenkin heistäkin 14 prosenttia kertoi työskennelleensä usein vai vähintään jonkin verran tavanomaisten työaikojensa ulkopuolella.

Kuvio 8. Vanhempien työskentely tavanomaisesta poikkeavina aikoina kevään 2020 koronapoikkeusaikana etätyöskentelyn tai työpaikalla työskentelyn mukaan (% , n = 1409; p < ,001)

Myös viisivuotiaan lapsen hoitojärjestely näkyi selvästi vanhempien ansiotyöskentelyn ajoituksessa. Tavanomaisesta poikkeavina aikoina työskentely oli yleisempää, jos lapsi oli kotona (usein 18 % ja jonkin verran 20 %) koronapoikkeuskeväänä kuin jos lapsi oli varhaiskasvatuksessa (usein 7 % ja jonkin verran 9 %). Kotona keväällä 2020 olivatkin useammin etätyöhön jääneiden vanhempien lapset (Sulkanen, Alasuutari & Saranko 2021). Ainoastaan tai enimmäkseen etätyötä tehneistä vanhemmista, joiden viisivuotias oli kevään

2020 poikkeusolojen aikaan kotona, puolet oli tehnyt ansiotöitä poikkeavina työaikoina vähintään jonkin verran (24 % usein, 24 % jonkin verran).

6 VANHEMPIEN TYÖNJAKO KAHDEN VANHEMMAN PERHEISSÄ

Kotitöiden, lastenhoidon ja lapsen kanssa leikkimisen jakaminen

Parisuhteessa elävät vanhemmat raportoivat kyselyssä myös siitä, miten he jakoivat puolisonsa kanssa kotityöt, lastenhoidon sekä lapsen kanssa leikkimisen ja puuhastelun ennen koronapandemian alkua, koronapoikkeuskeväänä 2020 ja kyselyn vastaushetkellä vuodenvaihteessa 2020–2021. Äitien ja isien vastaukset antavat työnjaosta yleisesti saman kuvan kuin aiemmat vastaavat kyselyt kuten tasa-arvobarometri (Attila ym. 2018). Vanhempien mukaan tehtäviä joko jaettiin melko tasaisesti puolisoitten kesken tai äiti teki enemmän kuin puolisonsa (kuviot 9 ja 10). Isät olivat harvemmin niistä enemmän vastuussa.⁶ Isien vastuu oli yleisintä lapsen kanssa leikkimisessä ja puuhastelussa; tämä ”tehtävä” jäi lastenhoitoa ja etenkin kotitöitä harvemmin enemmän tai lähes kokonaan äideille.

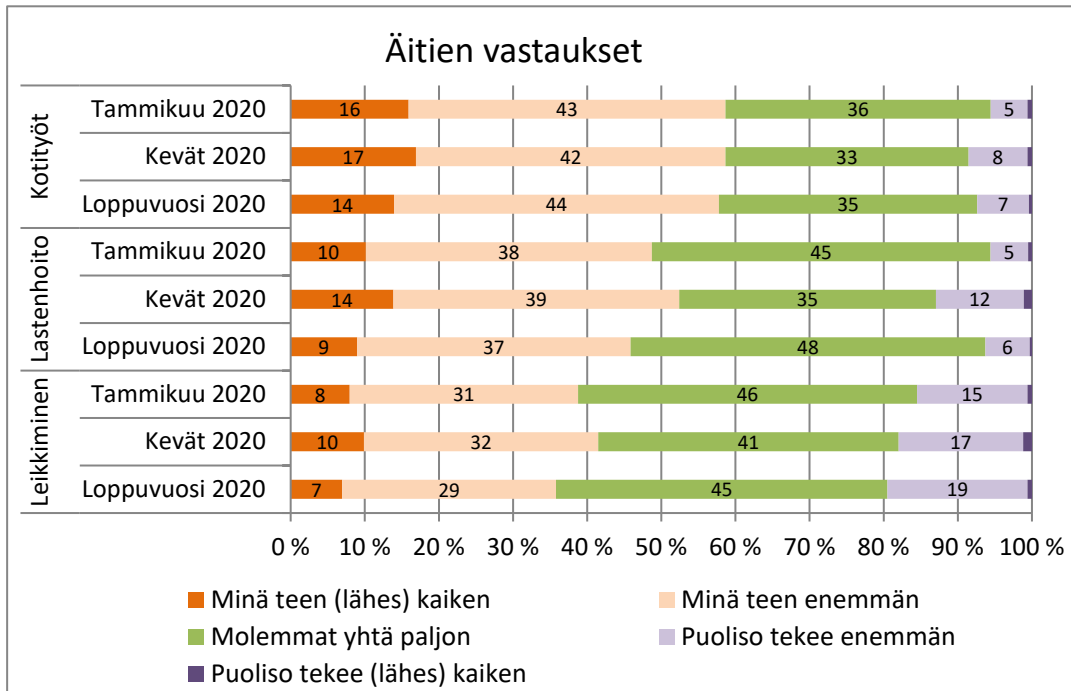
⁶ Vastuu on tarkkaan ottaen eri asia kuin tekeminen. Olemme tietoisia, että työnjakoa voi mitata tai tarkastella monella eri tavalla, esimerkiksi eri tehtäviin käytetyllä ajalla tai kysymällä kuka tekee enemmän tai kenellä on tehtävistä vastuu. Tässä kyselyssä vanhemmat arvioivat, kumpi vanhemmista tekee kysytyjä tehtäviä enemmän vai molemmat yhtä paljon. Vastuuseen voi kuulua paitsi tekemistä myös niin sanottua metatyötä eli huolehtimista siitä, että tehtävät tulevat tehdyksi. Kielellisen ilmaisun sujuvuuden vuoksi puhumme kuitenkin tekstissä tekemisen ohella vastuusta.

Äitien ja isien vastaukset myös erosivat toisistaan siten, että molemmat korostivat vastauksissa omaa tekemistään. Tämäkin ilmiö on huomattu muissa tutkimuksissa (mm. Geist 2013; Närvi & Salmi 2019). Tässä aineistossa äitien ja isien vastausten erot voivat liittyä myös etenkin isien pienempään vastausosuuteen ja siten vastaajajoukon valikoitumiseen. Vastaukset kertovat heterovanhempien työnjaosta, sillä vastaajista vain 15 kertoi puolisonsa olevan samaa sukupuolta.

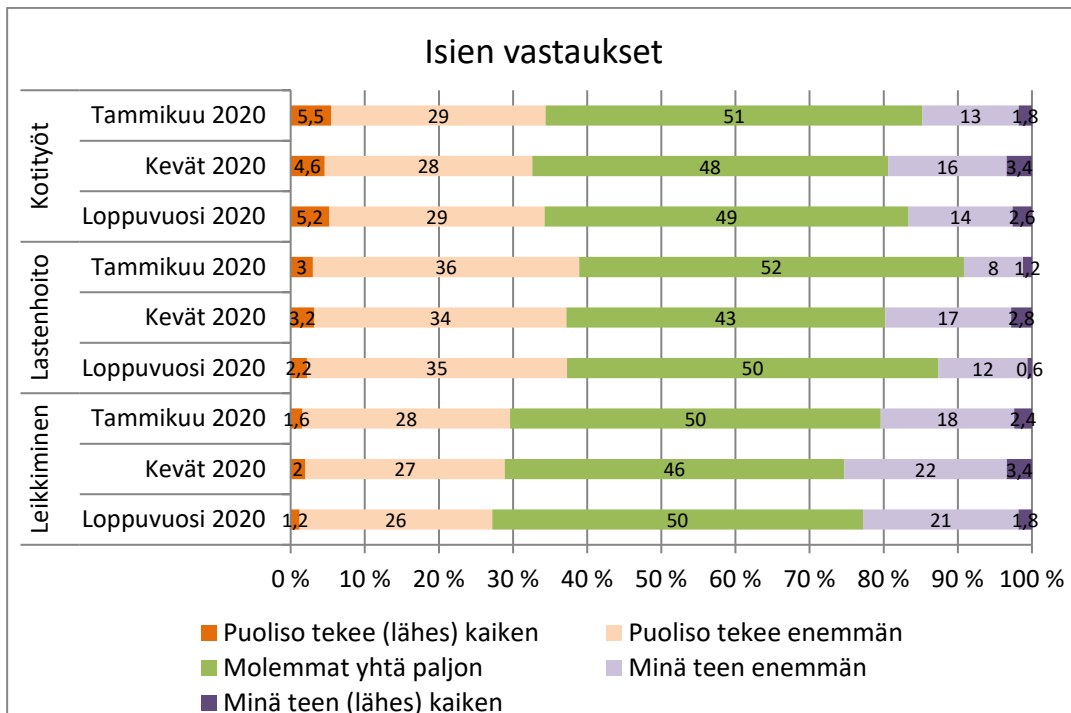
Vanhempien vastauksista selviää myös, että koronapoikkeuskevään muutokset vanhempien työtilanteissa ja -järjestelyissä ja lasten varhaiskasvatukseen osallistumisessa eivät aiheuttaneet kovin merkittäviä muutoksia vanhempien väliseen työnjakoon. Vanhempien mukaan tehtäviä jaettiin tasaisesti hieman harvemmin kevään poikkeusaikana kuin tammikuussa ennen pandemian alkua. Äitien mukaan yhtäältä aiempaa useampi isä ja toisaalta myös äiti vastasi puolisoaan enemmän etenkin lastenhoidosta keväällä 2020 (kuvio 9). Joissakin perheissä siis äidin osuus lastenhoidosta oli kevään koronapoikkeusajana kasvanut, toisissa perheissä taas isän osuus (vrt. Hank & Steinbach 2021). Äitien vastausten mukaan kotitöiden jakamisessa tai lapsen kanssa leikkimisessä tapahtui vain hyvin pieniä muutoksia.

Vanhempien vastaukset osoittavat myös, että vuodenvaihteessa 2020–2021 työnjaossa oli palattu takaisin jotakuinkin pandemiaa edeltävään tilanteeseen. Pienet muutokset koronapoikkeuskeväänä eivät siis merkinneet pidempiaikaista muutosta vanhempien työnjaon käytännöissä.

Isien vastaukset kertoivat vain isien lisääntyneestä osuudesta etenkin lastenhoidossa mutta myös kotitöissä ja leikkimisessä keväällä 2020 (kuvio 10). Äidit tekivät isien mukaan jopa hieman aiempaa pienemmän osuuden näistä tehtävistä kevään poikkeusolojen aikana. Tämäkin ero äitien ja isien vastauksissa voi osin selittyä vastaajien valikoitumisella: kyselyyn vastanneet isät olivat keskimääräistä korkeammin koulutettuja ja tekivät koronapandemian alettua useammin etätöitä. Se, jäikö toinen vanhemmista pandemian alettua kotiin joko etätöihin tai esimerkiksi työttömäksi tai lomautetuksi, näkyikin vanhempien työnjaossa.

Kuvio 9. Vanhempien välinen työnjako kotitöissä, lastenhoidossa ja lapsen kanssa leikkimisessä ennen koronaepidemiaa sekä sen aikana, äitien vastaukset (% , n = 1150–1155)

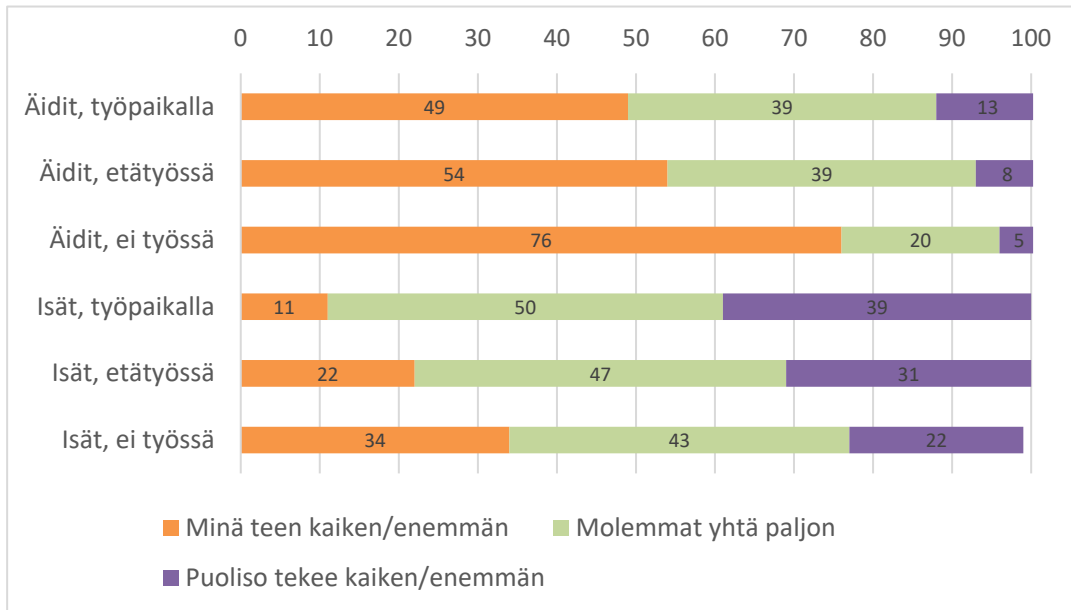
Kuvio 10. Vanhempien välinen työnjako kotitöissä, lastenhoidossa ja lapsen kanssa leikkimisessä ennen koronaepidemiaa sekä sen aikana, isien vastaukset (% , n = 492–497)

Vanhempien työtilanteiden yhteys työnjakoon

Seuraavaksi tarkastellaan vanhempien työnjakoa koronapoikkeuskeväänä 2020 sen mukaan, olivatko vanhemmat tuolloin ansiotyössä ainakin osittain työpaikalla, lähes yksinomaan etätyössä tai opiskelijana⁷ tai kokonaan poissa ansiotyöstä tai opinnoista. Ansiotyöstä poissa olemisen voi olettaa jossain määrin näkyvän suurempana vastuuna kotitöistä ja lastenhoidosta (Närvi & Salmi 2019). Etätyössä olevat vanhemmatkin olivat poikkeusolojen aikana työpaikalla työskenteleviä enemmän läsnä kotona, mutta kuitenkin vastuussa työtehtävistään, joskin näiden yhteensovittaminen lastenhoitoon oli monelle vaikeaa, kuten edellä kävi ilmi.

Äitien vastausten perusteella niin kotitöitä (kuvio 11), lastenhoitoa kuin lasten kanssa leikkimistä (liitetaulukko 4) jaettiin puolisoiden kesken tyypillisemmin, jos vastaaja eli äiti oli ansiotyössä tai opiskelija kevään koronapoikkeusaikana – riippumatta siitä, työskentelikö hän pääosin etänä vai myös työpaikalla. Isien vastausten perusteella kotitöiden, lastenhoidon tai leikkimisen jakamisessa melko tasan vanhempien kesken ei sen sijaan ollut eroa isän ansiotyössäkäynnin ja työskentelypaikan mukaan. Niin äitien kuin isienkin mukaan tehtävät painottuivat tyypillisemmin vastaajalle itselleen, jos tämä ei ollut keväällä ansiotyössä tai opiskellut, harvimminkin taas, jos vastaaja työskenteli ainakin osin työpaikalla. Etätyössä olleet sijoittuvat edellisten väliin; he tekivät siis ansiotyön ulkopuolella olevia harvemmin mutta työpaikalla työskenteleviä (hieman) yleisemmin puolisoaan suuremman osan näistä tehtävistä. Toiselle vanhemmalle mainitut tehtävät painottuivat tyypillisemmin silloin, kun vastaaja itse kävi työssä ainakin osittain työpaikalla. Kotitöiden jako vastaajan työskentelyn mukaan on esitetty kuviossa 11. Vastaavat tulokset lastenhoidosta ja lasten kanssa leikkimisestä ovat samansuuntaisia ja käyvät ilmi liitetaulukosta 4.

⁷ Opiskelijat siirtyivät kevään 2020 ajaksi etäopintoihin, joten heidät on tässä luokiteltu lähes yksinomaan etätyössä käyneiden kanssa samaan luokkaan.

Kuvio 11. Kotitöiden jakaminen keväällä 2020 vastaajan työssäkäynnin ja etätyöskentelyn mukaan (%; äidit $n = 1144$, $p < ,001$, isät $n = 489$, $p < ,001$)

Seuraavaksi tarkastellaan molempien vanhempien työtilanteiden yhdistelmiä ja niiden yhteyttä kevään 2020 poikkeusajan työnjakoon äitien vastausten perusteella (liitetaulukko 5). Isien vastauksista vanhempien erilaisten työtilanteiden yhdistelmien yhteyttä työnjakoon on hankalampi tulkita, sillä etenkin ansiotyöstä poissa olleita isiä oli vähän. Siksi joissakin ryhmissä prosenttiosuudet eivät ole riittävän luotettavia, ja ehkä osin tästä syystä puolison työskentelyn mukaiset erot eivät kaikki ole tilastollisesti merkitseviä. Tulokset olivat kuitenkin melko samansuuntaisia kuin äitien osa-aineistossa. Edellä kuvattua vastaavat tulokset isäaineistosta on esitetty liitetaulukossa 6.

Isän päävastuu niin kotitöistä ja lastenhoidosta kuin lapsen kanssa leikkimisestä oli sekä työpaikalla että etänä työskentelevien äitien mukaan kevään 2020 koronapoikkeusaikana yleisintä silloin kun isä ei ollut työssäkäyvä (ks. liitetaulukko 5). Ansiotyössä olleiden isien etätyöllä ei näyttänyt olleen juuri merkitystä isän päävastuulle näillä työnjaon alueilla verrattuna ainakin osin työpaikalla työskenteleviin isiin, jos äiti itse oli etätyössä. Sen sijaan ainakin osittain työpaikalla työskennelleiden äitien perheissä etätyössä olleet isät olivat työpaikalla työskennelleitä yleisemmin päävastuussa etenkin lastenhoidosta.

Niin kotitöiden, lastenhoidon kuin lasten kanssa leikkimisen jakaminen tasaisesti oli äitien vastausten perusteella (ks. liitetaulukko 5) muita yleisempää niissä perheissä, joissa joko molemmat vanhemmat työskentelivät tai opiskelivat etänä tai kumpikaan ei ollut ansiotyössä tai opinnoissa keväällä 2020, mutta ei silloin, kun molemmat vanhemmat työskentelivät ainakin osittain työpaikalla. Kun äiti työskenteli ainakin osittain työpaikalla, lapsia hoitivat ja lasten kanssa leikkivät ja puuhasivat yhtä paljon molemmat vanhemmat yleisimmin perheissä, joissa isä oli etätyössä. Kotitöiden tasaiseen jakamiseen isän työskentelypaikka ei ollut yhteydessä.

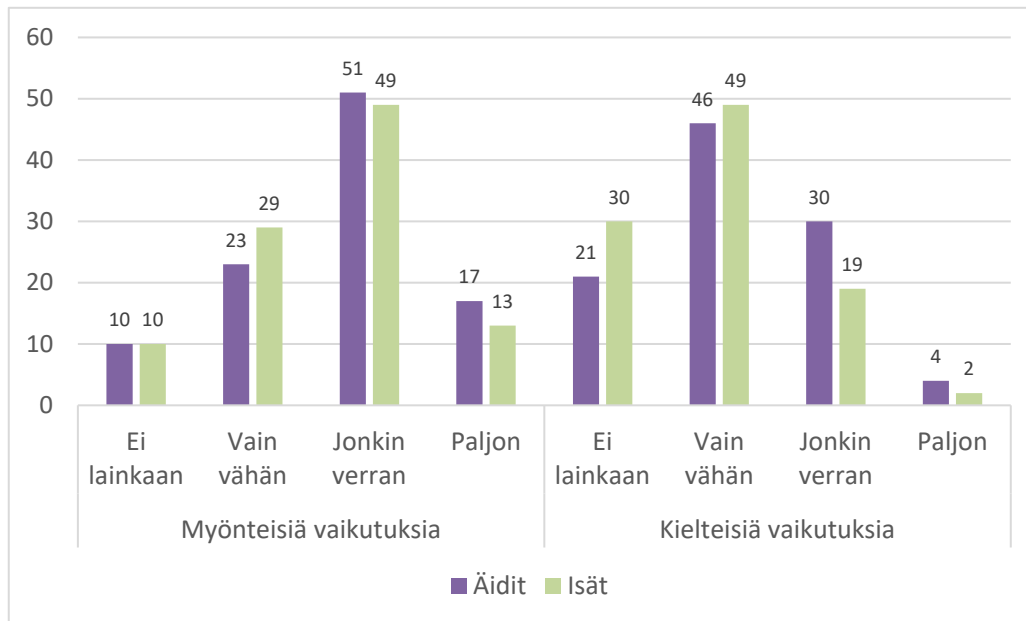
Äitien vastausten perusteella isän etätyöskentely tai -opiskelu näytti siis olevan yhteydessä tasaisempaan tai jopa isälle painottuvaan lastenhoitovastuuseen etenkin, jos äiti itse työskenteli ainakin osittain työpaikalla. Selvimmin vastuu painottui silti sille vanhemmalle, joka ei ollut ansiotyössä tai opiskelija lainkaan.

Puolisoaan suuremman osan kotitöistä, lastenhoidosta ja lasten kanssa leikkimisestä tekivät yleisimmin ne työpaikalla ansiotyössä käyneet tai etätyötä tai -opintoja tehneet äidit, joiden puoliso työskenteli keväällä 2020 ainakin osittain työpaikalla (ks. liitetaulukko 5). Kun äiti ei ollut työssä tai opiskelija, kotityövastuu jäi yleisimmin äidille silloin, kun isä työskenteli ainakin osittain työpaikalla, mutta lastenhoito ja lasten kanssa leikkiminen ja puuhaselu jäivät yleisesti poissa ansiotyöstä olevalle äidille lähes riippumatta isän työskentelystä työpaikalla tai etänä.

7 KORONAEPIDEMIAN VAIKUTUKSET VANHEMMUUTEEN

Kuten aiemmissa tutkimuksissa, myös tässä kyselyssä vanhemmat arvioivat korona-ajalla olleen paitsi kielteisiä myös myönteisiä seurauksia vanhemmuudelle ja perhe-elämälle. Kun vanhemmat arvioivat sitä, oliko kevään 2020 koronapoikkeusajalla vaikutuksia omaan vanhemmuuteen ja käyttäytymiseen lasten kanssa, myönteisiä vaikutuksia mainittiin selvästi useammin kuin kielteisiä (kuvio 12). Myönteisistä ja kielteisistä vaikutuksista kysyttiin kahdella eri kysymyksellä, joten vanhemmat voivat kertoa myös erisuuntaisista yhtäaikaisista vaikutuksista.

Äidit kertoivat isiä tyypillisemmin niin myönteisistä kuin kielteisistäkin vaikutuksista. Paljon myönteisiä vaikutuksia koronakevällä arvioi olleen 17 prosenttia äideistä, 13 prosenttia isistä, mutta samalla jonkin verran kielteisiä vaikutuksia 30 prosenttia äideistä, 19 prosenttia isistä ja paljon kielteisiä vaikutuksia neljä prosenttia äideistä, kaksi prosenttia isistä. Isät taas kertoivat äitejä tyypillisemmin, että koronakevällä oli vain vähän myönteisiä vaikutuksia (isät 29 %, äidit 23 %) eikä lainkaan kielteisiä vaikutuksia (isät 30 %, äidit 21 %) vanhemmuuteen ja käyttäytymiseen lasten kanssa.

Kuvio 12. Kevään 2020 koronapoikkeusajan myönteiset ja kielteiset vaikutukset vanhemmuuteen ja käyttäytymiseen lasten kanssa sukupuolen mukaan (% , äidit $N = 1300-1301$, isät $N = 522-523$; ero äitien ja isien vastausten välillä myönteiset vaikutukset $p = ,020$, kielteiset vaikutukset $p < ,001$)

Kielteiset vaikutukset olivat yleisempiä ainoastaan tai enimmäkseen etätyössä keväällä 2020 olleiden vanhempien, niin äitien kuin isienkin, joukossa. Jonkin verran kielteisiä vaikutuksia raportoi 35 prosenttia ja paljon kielteisiä vaikutuksia kuusi prosenttia lähes yksinomaan etätyössä olleista äideistä, kun ainoastaan työpaikalla työskennelleillä vastaavat osuudet olivat 23 ja kaksi prosenttia. Etätyössä olleista isistä 23 prosenttia arvioi koronapoikkeusajalla olleen jonkin verran kielteisiä vaikutuksia, kun ainoastaan työpaikalla työskennelleistä näin teki 12 prosenttia. Etätyöläisten kielteisemmät kokemukset korona-ajan seurauksista vanhemmuudelle ovat ymmärrettäviä, kun he myös kokivat ansiotyön ja lastenhoidon yhteensovittamisen koronapoikkeuskeväänä selvästi muita vanhempia hankalammaksi, kuten edellä (luku 4) huomattiin. Lapsen jääminen pois varhaiskasvatuksesta heijastui kuitenkin vain äitien kokemukseen vanhemmuudesta: äidit, joiden viisivuotias lapsi oli keväällä 2020 kotona, arvioivat koronapoikkeusajalla olleen jonkin verran (33 %) tai paljon (5 %) kielteisiä vaikutuksia yleisemmin kuin äidit, joiden lapsi jatkoi varhaiskasvatuksessa (23 % ja 2 %).

Myönteisten vaikutusten kokemisessa ei sen sijaan ollut vanhemman työskentelypaikan tai lapsen varhaiskasvatukseen osallistumisen mukaisia eroja. Ehkä myönteiset vaikutukset vanhemmuuteen selittyvät työnteon paikkaa enemmän muilla tekijöillä, esimerkiksi erilaisten harrastusten ja muiden kodin ulkopuolisten menojen pois jäämisellä ja siten perheen yhteisen ajan lisääntymisellä.

Jonkin verran kielteisiä vaikutuksia arvioivat muita yleisemmin myös ne vanhemmat, jotka kertoivat työmääränsä kasvaneen kevään 2020 koronapoikkeusaikana: äideistä osuus oli reilu kolmasosa (35 %) ja isistä reilu neljäsosa (26 %). Pienemmällä työmäärällä oli sen sijaan erilainen yhteys äitien ja isien vanhemmuuden kokemukseen. Verrattuna vanhempiin, joiden työmäärä oli kasvanut tai pysynyt ennallaan, isät, joiden työmäärä oli pienentynyt arvioivat yleisemmin – vaikka silti melko harvoin (7 %) – koronapoikkeusajalla olleen paljon kielteisiä vaikutuksia omaan vanhemmuuteen ja käyttäytymiseen lasten kanssa, kun taas äideistä, joiden työmäärä oli pienentynyt suurempi osuus (22 %) kertoi poikkeusajalla olleen paljon myönteisiä vaikutuksia.

8 YHTEENVETO

Tässä raportissa tarkasteltiin noin viisivuotiaiden lasten vanhempien kokemuksia ansiotyöstä sekä työn ja perhe-elämän yhteensovittamisesta ensimmäisen koronavuoden 2020 aikana. Aineisto ei ole kansallisesti edustava, mutta sen avulla voidaan tarkastella pienten lasten vanhempien koronapandemian aikana kokemia erilaisia muutoksia sekä etenkin eri ryhmien, kuten etätyössä tai työpaikalla työskennelleiden, välisiä eroja. Ne vanhemmat, jotka jättivät vastaamatta kyselyyn, ovat esimerkiksi voineet kokea korona-ajan ja ansiotyön ja perhe-elämän yhteensovittamisen kyselyyn vastanneita kuormittavammaksi, mutta heidän kokemuksensa eivät tule tuloksissa näkyviin.

Kyselyyn vastanneiden pienten lasten äitien ja isien joukossa ansiotyössä käyvien osuus laski koronapandemian alettua keväällä 2020 vähän. Tammikuussa 2020 kokopäivätyössä olleista äideistä vain hieman harvempi kuin isistä oli keväällä 2020 kokopäivätyössä (äidit 86 %, isät 92 %); useimmin vanhemmat siirtyivät lomautetuiksi, osa-aikatyöhön tai hoitamaan lasta/lapsia kotona. Loppuvuoteen 2020 mennessä äitien ja isien ero kokopäivätyöskentelyssä oli hieman kasvanut. Äidit olivat siirtyneet esimerkiksi opiskelijoiksi, osa-aikatyöhön tai uudelle äitiysvapaalle uuden lapsen syntymän vuoksi. Pitdemmällä aikavälillä erilaisia siirtymiä vanhempien työtilanteissa tapahtui siis muistakin kuin vain koronapandemiasta johtuvista syistä.

Suuri osa työssäkäyvistä vanhemmista siirtyi koronapandemian myötä etätyöhön, mutta samalla merkittävä osa jatkoi työskentelyä ainoastaan työpaikalla, etenkin äidit. Kolmanneksessa kahden työssäkäyvän aikuisen perheistä molemmat vanhemmat olivat keväällä 2020 etätyössä, äitien mukaan viidenneksessä ja isien mukaan joka kymmenennessä perheessä taas ainoastaan työpaikalla. Kyselyyn vastanneet etätyössä olleet äidit myös palasivat isiä

nopeammin työskentelemään työpaikoille kevään 2020 poikkeusolojen jälkeen. Ansiotyön määrän muutoksista keväällä 2020 kertoivat etenkin äidit: suuremmalla osalla työmäärä kasvoi, mutta joillakin myös pieneni.

**Vanhempien työtilanteet vaihtelivat myös koulutuksen ja ammattiase-
man mukaan.** Äideistä korkeintaan ammatillisen koulutuksen suorittaneet siirtyivät korkeammin koulutettuja äitejä useammin kokopäivätyöstä lomautetuiksi keväällä 2020. Etätyö oli yleisempää korkeasti koulutettujen ja ylempien toimihenkilöiden, niin äitien kuin isien, joukossa kun taas matalammin koulutetut ja työtekijäasemassa olevat työskentelivät useammin työpaikalla.

**Sekä äidit että isät – mutta etenkin äidit – kokivat ansiotyön ja lasten-
hoidon yhteensovittamisen selvästi hankalammaksi kevään 2020 poikkeus-
aikana** kuin ennen koronapandemiaa tai vuodenvaihteessa 2020–2021. Etätyötä tehneille yhteensovittaminen oli kevään 2020 poikkeusolojen aikaan hankalampaa, ja he myös kertoivat työskennelleensä tuolloin useammin tavanomaisesta poikkeavina aikoina kuten iltaisin tai viikonloppuisin. Näin oli myös niiden kohdalla, joiden viisivuotias lapsi oli poissa varhaiskasvatuksesta keväällä 2020. Loppuvuodesta etätyö ei enää hankaloittanut yhteensovittamista, kun valtaosa lapsista oli palannut varhaiskasvatukseen.

**Pienten lasten vanhemmat arvioivat korona-ajalla olleen selvästi use-
ammin myönteisiä kuin kielteisiä seurauksia vanhemmuudelle ja perhe-elä-
mälle.** Äidit kertoivat isiä tyypillisemmin niin myönteisistä kuin kielteisistäkin vaikutuksista. Koronakevään 2020 arvioivat vaikuttaneen kielteisesti omaan vanhemmuuteen ja lasten kanssa käyttäytymiseen erityisesti etätyössä olleet ja vanhemmat, joiden lapsi ei osallistunut koronapoikkeusaikana varhaiskasvatukseen. Isien mukaan vaikutus oli kielteinen useammin myös silloin, kun isän työmäärä koronakeväänä pieneni, kun taas äidit kertoivat työmäärän pienennyttyä muita äitejä yleisemmin myönteisistä vaikutuksista.

**Muutokset vanhempien lastenhoidon ja kotitöiden jakamisessa kevään
2020 poikkeusolojen aikana olivat pieniä ja erisuuntaisia eri perheissä.** Äitien vastausten mukaan yhtäältä äitien mutta toisaalta samalla myös isien lastenhoitovastuu yleistyi hieman kahden vanhemman perheissä keväällä 2020. Kotitöiden jakamisessa ei tapahtunut merkittäviä muutoksia. Isien vastaukset sen sijaan kertovat vain isien yleistyneestä vastuusta. Isän etätyöskentely tai -opiskelu näytti olevan yhteydessä tasaisempaan tai jopa isälle painottuvaan kotityö- ja lastenhoitovastuuseen, vaikka selvimmin vastuu painottuikin sille

vanhemmalle, joka ei ollut ansiotyössä tai opiskelija lainkaan. Loppuvuodesta 2020 työnjako oli pienten lasten vanhempien vastausten perusteella jälleen entisen kaltainen: kotitöitä ja lastenhoitoa joko jaettiin melko tasaisesti vanhempien kesken tai äiti teki enemmän kuin isä.

Ensimmäinen koronakevät 2020 poikkeusoloineen näyttää olleen monille alle kouluikäisten lasten vanhemmille ansiotyön ja perheen yhteensovittamisen kannalta erityisen hankalaa aikaa, johon vanhemmat sopeutuivat muun muassa työnteen ajoista joustamalla tai vanhempien lastenhoitovastuita muokkaamalla (ks. myös Salin ym. 2020; Yerkes ym. 2020; Paju 2020). Muutokset vanhempien keskinäisessä työnjaossa tai ansiotyön ja lastenhoidon yhteensovittamisen poikkeukselliset haasteet jäivät kuitenkin laajamittaisen etätyön jatkumisesta huolimatta väliaikaisiksi, kun kotiin jääneet lapset pääsivät palaamaan päiväkotiin. Varhaiskasvatuksella onkin lapsen koulutuspolun alkuun liittyvän pedagogisen merkityksen ohella tärkeä rooli myös vanhempien ansiotyön ja lastenhoidon yhteensovittamisen mahdollistajana. Perhepolitiikan merkitys lapsiperheiden hyvinvoinnin tukijana saatetaan normaalioloissa ottaa itsestään selvyytenä, mutta kriisi- tai poikkeusoloissa se tulee näkyväksi. Tämä on hyvä pitää mielessä, kun varaudutaan mahdollisiin tuleviin kriiseihin.

Lähteet

- Attila, H., Pietiläinen, M., Keski-Petäjä, M., Hokka, P. & Nieminen, M. (2018). Tasa-arvobarometri 2017. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 8/2018. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-3932-5>
- Craig, L. & Churchill, B. (2021). Working and Caring at Home: Gender Differences in the Effects of Covid-19 on Paid and Unpaid Labor in Australia. *Feminist Economics*, 27:1–2, 310–326.
doi.org/10.1080/13545701.2020.1831039
- Geist, C. (2013). Men's and Women's Reports about Housework. Teoksessa Treas, J. & Drobnič, S. (toim.): *Dividing the Domestic: Men, Women, and Household Work in Cross-National Perspective*. Stanford Scholarship Online. DOI: 10.11126/stanford/9780804763578.003.0011
- Hank, K. & Steinbach, A. (2021). The virus changed everything, didn't it? Couples' division of housework and childcare before and during the Corona crisis. *Journal of Family Research*, 33:1, 99–114.
<https://doi.org/10.20377/jfr-488>
- Hipp, L. & Bünning, M. (2021). Parenthood as a driver of increased gender inequality during COVID-19? Exploratory evidence from Germany, *European Societies*, 23:sup1, 658–673. DOI: [10.1080/14616696.2020.1833229](https://doi.org/10.1080/14616696.2020.1833229)
- Hjálmsdóttir, A. & Bjarnadóttir, V. S. (2020). "I have turned into a foreman here at home": Families and work–life balance in times of COVID-19 in a gender equality paradise. *Gender, Work & Organization* 28:1, 268–283. <https://doi.org/10.1111/gwao.12552>
- Keyriläinen, M. (2021). Työolobarometri 2020. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2021:36. Helsinki: työ- ja elinkeinoministeriö.
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-804-2>
- Klemetti, R., Vuorenmaa, M., & Helakorpi, S. (2021). Vauvaperheiden hyvinvointi – FinLapset-kyselytutkimus 2020. Tilastoraportti 6/2021. Helsinki: Terveystieteiden tutkimuskeskus. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe202103227990>
- Kreyenfeld, M. & Zinn, S. (2021). Coronavirus and care: How the coronavirus crisis affected fathers' involvement in Germany. *Demographic Research* 44:4, 99–124. DOI: [10.4054/DemRes.2021.44.4](https://doi.org/10.4054/DemRes.2021.44.4)

- Leskinen, T. (2020). Säännöllisesti kotona työskenteleminen on kaksinkertaistunut. Tilastokeskuksen Tieto & trendit -blogi 22.12.2020. Luettu 7.7.2021. <https://www.stat.fi/tietotrendit/blogit/2020/saannollisesti-kotona-tyoskenteleminen-on-kaksinkertaistunut/>
- Närvi, J. & Salmi, M. (2019). Kotitöiden ja yhteisten kulujen jakaminen tyytyväisyyden tai ristiriitojen lähteenä parisuhteissa. Teoksessa M. Teräsaho & J. Närvi (toim): Näkökulmia sukupuolten tasa-arvoon – analyseja tasa-arvobarometrista 2017. Raportti 6/2019. Helsinki: Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-314-4>
- Paju, P. (2021). Paikoillaan pyörivä arki – Selvitys lapsiperheiden arjesta koronakriisin toisen aallon aikana. Lastensuojelun Keskusliiton verkkojulkaisu 4/2021. <https://www.lskl.fi/julkaisut/paikoillaan-pyoriva-arki/>
- Paju, P. (2020). Paikoiltaan siirretty arki. Koronakriisin vaikutukset lapsiperheiden elämään. Lastensuojelun Keskusliiton verkkojulkaisu 2/2020. <https://www.lskl.fi/julkaisut/paikoiltaan-siirretty-arki-selvitys/>
- Power, K. (2020). The COVID-19 pandemic has increased the care burden of women and families. Sustainability: Science, Practice and Policy, 16:1, 67–73. doi.org/10.1080/15487733.2020.1776561
- Salin, M., Kaittila, A., Hakovirta, M. & Anttila, M. (2020). Family Coping Strategies During Finland's COVID-19 Lockdown. Sustainability 12:21, 9133. doi.org/10.3390/su12219133
- Saranko, L., Alasuutari, M., & Sulkanen, M. (2021). Varhaiskasvatuspalvelut koronapandemian aikana. Jyu Reports 2. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-8614-8>
- Seiz, M. (2021). Equality in Confinement: Nonnormative Divisions of Labor in Spanish Dual-Earner Families During the Covid-19 Lockdown. Feminist Economics, 27:1–2, 345–361, doi.org/10.1080/13545701.2020.1829674
- Sirniö, O., Kärkkäinen, S., & Kauppinen, T. M. (2021). Palkkatulojen kehitys lapsiperheissä COVID-19-epidemian aikana. Tutkimuksesta tiiviisti 1/2021. Helsinki: Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-610-7>
- Sulkanen, M., Alasuutari, M., Närvi, J. & Lammi-Taskula, J. (2021). Lapsiperheiden hyvinvointi koronapandemian aikana. Osaraportti 1: Aineiston

- keruu, metodit ja vastaajat. JyU reports 4. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-8694-0>
- Sulkanen, M., Alasuutari, M. & Saranko, L. (2021). Lapsiperheiden hyvinvointi koronapandemian aikana. Osaraportti 2: Hoito- ja varhaiskasvatusjärjestelyt koronapoikkeusaikana. JyU reports 9. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-8859-3>
- Sulkanen, M., Närvi, J., Kuusiholma, J., Lammi-Taskula, J., Räikkönen, E. & Alasuutari, M. (2020). Varhaiskasvatus- ja lastenhoitoratkaisut neljävuotiaiden lasten perheissä. CHILDCARE-kyselytutkimuksen 2019 perustulokset. Työpaperi 28/2020. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-538-4>
- Suomen virallinen tilasto (SVT) (2020). Työvoimatutkimus. Työllisyys ja työttömyys 2020. Helsinki: Tilastokeskus. Viitattu 6.7.2021. http://www.stat.fi/til/tyti/2020/13/tyti_2020_13_2021-03-04_tie_001_fi.html
- Sutela, H. (2021). Koronan satoa: nuoret naiset opiskelevat, miehet enemmän työttöminä. Tilastokeskuksen Tieto&Trendit -blogi 25.2.2021. Viitattu 7.7.2021. <https://www.stat.fi/tietotrendit/blogit/2021/koronan-satoa-nuoret-naiset-opiskelevat-miehet-enemman-tyottomina/>
- Sutela, H., Pärnänen, A. & Keyriläinen, M. (2019). Digiajan työelämä – työlötutkimuksen tuloksia 1977–2018. Helsinki: Tilastokeskus.
- Taskinen, P. (2021). Etätö on pidentänyt työpäivää eniten koulutuksessa. Tilastokeskuksen Tieto&Trendit -blogi 18.2.2021. Viitattu 7.7.2021. <https://www.stat.fi/tietotrendit/blogit/2021/etatyo-on-pidentanyt-tyopaivaa-eniten-koulutuksessa/>
- Toppinen-Tanner, S., Bergbom, B., Friman, R., Ropponen, A., Toivanen, M., Uusitalo, H., Wallin, M. & Vanhala, A. (2016). Työ @ Elämä. Opas työpaikoille työn ja muun elämän yhteensovittamiseksi. Helsinki: Työterveyslaitos.
- Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM) (2020). Työllisyyskatsaus huhtikuu 2020. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe202001243316>
- Työterveyslaitos (2020). Uuden oppiminen kannatteli koronan vuoksi etätöihin siirtyneiden työhyvinvointia. Miten Suomi voi? -tutkimus, tiedote 32/2020. Viitattu 7.7.2021. <https://www.ttl.fi/uuden-oppiminen-kannatteli-koronan-vuoksi-etatoihin-siirtyneiden-tyohyvinvointia/>

- Valtioneuvoston asetus (191/2020). Valtioneuvoston asetus varhaiskasvatuksen sekä opetuksen ja koulutuksen järjestämisvelvollisuutta koskevista väliaikaisista rajoituksista. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2020/20200191>
- Yerkes, M. A., Andre, S., Remery, C., Salin, M., Hakovirta, M., & van Gerven, M. (2020). Unequal but Balanced: Highly educated mothers' perceptions of work-life balance during the COVID-19 lock-down in Finland and the Netherlands. SocArXiv, 26.12.2020. <https://doi.org/10.31235/osf.io/652mh>

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Äitien ja isien työskentely etätöissä ja/tai työpaikalla tammikuussa 2020, huhtikuussa 2020 ja vuodenvaihteessa 2020–2021 koulutuksen mukaan (%)

	Äidit n = 933–1005			Isät n = 470–482		
	Yliopisto- tutkinto	AMK-tut- kinto	Ammatil- linen tut- kinto / ei koulu- tusta	Yliopisto- tutkinto	AMK-tut- kinto	Ammatil- linen tut- kinto / ei koulu- tusta
Tammikuu 2020						
Ainoastaan tai enimmäkseen etätöissä	5	4	4	9	7	3
Yhtä paljon etänä ja työpaikalla tai enimmäkseen työpaikalla	39	21	10	48	41	17
Ainoastaan työpaikalla	56	75	86	43	53	80
<i>p</i>	<,001			<,001		
Kevät 2020						
Ainoastaan tai enimmäkseen etätöissä	71	35	20	70	57	17
Yhtä paljon etänä ja työpaikalla tai enimmäkseen työpaikalla	13	13	7	23	25	11
Ainoastaan työpaikalla	16	52	73	7	18	72
<i>p</i>	<,001			<,001		
Loppuvuosi 2020						
Ainoastaan tai enimmäkseen etätöissä	46	28	11	55	37	15
Yhtä paljon etänä ja työpaikalla tai enimmäkseen työpaikalla	22	17	11	31	37	15
Ainoastaan työpaikalla	33	55	78	14	26	71
<i>p</i>	<,001			<,001		

Korostettujen solujen odotettu frekvenssi poikkeaa havaitusta frekvenssistä tilastollisesti merkitsevästi. Sovitettu standardoitu jäännös on tällöin ≥ 2 tai ≤ -2 .

Liitetaulukko 2. Etätyössä ja lähityössä olleiden äitien kokemukset ansiotyön ja lastenhoidon yhteensovittamisesta keväällä 2020 puolison työssäkäynnin ja etätyöskentelyn mukaan

	Äiti työssä työpaikalla ainakin osittain (n = 340)			Äiti etätyössä tai -opiskeli (n = 396)		
	Puoliso			Puoliso		
	työssä työpaikalla (osittain)	etätyössä / -opiskeli	hoiti lapsia / työtön / lomautettu	työssä työpaikalla (osittain)	etätyössä / -opiskeli	hoiti lapsia / työtön / lomautettu
Yhteensovittaminen						
vaikeaa (erittäin/melko)	25	28	31	56	66	51
ei helppoa eikä vaikeaa	13	12	15	9	10	6
helppoa (erittäin/melko)	63	60	54	35	24	43
<i>p</i>	,839			,075		

Korostettujen solujen odotettu frekvenssi poikkeaa havaitusta frekvenssistä tilastollisesti merkitsevästi. Sovitettu standardoitu jäännös on tällöin ≥ 2 tai ≤ -2 .

Liitetaulukko 3. Etätyössä ja lähityössä olleiden isien kokemukset ansiotyön ja lastenhoidon yhteensovittamisesta keväällä 2020 puolison työssäkäynnin ja etätyöskentelyn mukaan

	Isä työssä työpaikalla ainakin osittain (n = 174)			Isä etätyössä tai -opiskeli (n = 225)		
	Puoliso			Puoliso		
	työssä työpaikalla (osittain)	etätyössä / -opiskeli	hoiti lapsia / työtön / lomautettu	työssä työpaikalla (osittain)	etätyössä / -opiskeli	hoiti lapsia / työtön / lomautettu
Yhteensovittaminen						
vaikeaa (erittäin/melko)	12	26	8	37	51	21
ei helppoa eikä vaikeaa	20	12	16	5	16	17
helppoa (erittäin/melko)	68	62	76	58	33	62
<i>p</i>	,097			< ,001		

Korostettujen solujen odotettu frekvenssi poikkeaa havaitusta frekvenssistä tilastollisesti merkitsevästi. Sovitettu standardoitu jäännös on tällöin ≥ 2 tai ≤ -2 .

Liitetaulukko 4. Vanhempien työnjako keväällä 2020 vastaajan työssäkäynnin / opiskelun ja etätyöskentelyn mukaan (%), äitien ja isien vastaukset

	Äidit			Isät		
	Työpaikalla	Etätyössä	Ei työssä	Työpaikalla	Etätyössä	Ei työssä
Kotityöt						
Äiti enemmän	49	54	76	39	31	22
Yhtä paljon	39	39	20	50	47	43
Isä enemmän	13	8	5	11	22	34
<i>p</i>	< ,001			< ,001		
Lastenhoito						
Äiti enemmän	34	48	76	48	36	18
Yhtä paljon	44	39	20	41	44	47
Isä enemmän	22	13	5	11	21	35
<i>p</i>	< ,001			< ,001		
Leikkiminen						
Äiti enemmän	31	37	57	36	29	13
Yhtä paljon	44	44	33	43	46	51
Isä enemmän	25	19	10	21	25	36
<i>p</i>	< ,001			,004		
<i>n</i>	353-354	438-439	352-354	179-180	233-234	76-77

Korostettujen solujen odotettu frekvenssi poikkeaa havaitusta frekvenssistä tilastollisesti merkitsevästi. Sovitettu standardoitu jäännös on tällöin ≥ 2 tai ≤ -2 .

Liitetaulukko 5. Vanhempien työnjako keväällä 2020 molempien vanhempien työsäkäynnin / opiskelun ja etätyöskentelyn mukaan (%), äitien vastaukset

	Äiti työpaikalla			Äiti etätyössä			Äiti ei työssä		
	Isä työpaikalla	Isä etätyössä	Isä ei työssä	Isä työpaikalla	Isä etätyössä	Isä ei työssä	Isä työpaikalla	Isä etätyössä	Isä ei työssä
Kotityöt									
Äiti enemmän	55	46	25	66	49	28	85	77	50
Yhtä paljon	39	40	33	29	46	40	12	20	37
Isä enemmän	6	15	43	5	5	33	3	3	13
<i>p</i>	< ,001			< ,001			< ,001		
Lastenhoito									
Äiti enemmän	46	17	13	67	41	20	85	87	40
Yhtä paljon	44	53	23	30	49	23	16	11	42
Isä enemmän	10	30	65	4	10	58	0	2	18
<i>p</i>	< ,001			< ,001			< ,001		
Leikkiminen									
Äiti enemmän	39	15	25	51	31	30	63	68	29
Yhtä paljon	42	54	35	37	51	28	29	28	55
Isä enemmän	20	31	40	13	19	43	9	4	16
<i>p</i>	< ,001			< ,001			,001		
<i>n</i>	198-199	101-102	40	157-158	233	40	147-148	99-100	38

Korostettujen solujen odotettu frekvenssi poikkeaa havaitusta frekvenssistä tilastollisesti merkitsevästi. Sovitettu standardoitu jäännös on tällöin ≥ 2 tai ≤ -2 .

Liitetaulukko 6. Vanhempien työnjako keväällä 2020 molempien vanhempien työsäkäynnin / opiskelun ja etätyöskentelyn mukaan (%), isien vastaukset

	Isä työpaikalla			Isä etätyössä			Isä ei työssä		
	Äiti työpaikalla	Äiti etätyössä	Äiti ei työssä	Äiti työpaikalla	Äiti etätyössä	Äiti ei työssä	Äiti työpaikalla	Äiti etätyössä	Äiti ei työssä
Kotityöt									
Äiti enemmän	32	26	63	13	29	59	14	20	20
Yhtä paljon	59	52	37	53	54	26	33	20	50
Isä enemmän	9	22	0	34	17	15	52	60	30
<i>p</i>		< ,001			< ,001			,443	
Lastenhoito									
Äiti enemmän	37	41	74	12	29	79	5	0	35
Yhtä paljon	48	47	25	43	59	11	36	30	50
Isä enemmän	15	12	2	46	12	9	59	70	15
<i>p</i>		,001			< ,001			,004	
Leikkiminen									
Äiti enemmän	31	28	51	13	24	57	9	0	20
Yhtä paljon	48	48	37	53	52	28	32	30	55
Isä enemmän	21	24	12	34	24	15	59	70	25
<i>p</i>		,109			< ,001			,091	
<i>n</i>	75	49-50	49	61	115-116	53	21-22	10	20

Korostettujen solujen odotettu frekvenssi poikkeaa havaitusta frekvenssistä tilastollisesti merkitsevästi. Sovitettu standardoitu jäännös on tällöin ≥ 2 tai ≤ -2 .

Kirjoittajat

Johanna Närvi, YTT, erikoistutkija, Hyvinvointivaltion tutkimus ja uudistaminen -yksikkö, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, ORCID ID: 0000-0003-3082-5962

Johanna Lammi-Taskula, YTT, tutkimuspäällikkö, Hyvinvointivaltion tutkimus ja uudistaminen -yksikkö, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, ORCID ID: 0000-0003-1571-2505